Neg

Ex libris Casimiri ...
nor de Pocillatori ...

m3 ... do ...
... par 3

A: 418

J 415

Et Intercessione immaculatae Dnae nrae deipa-
rae et semper Virginis Mariae dignum me fac
ut sine Condemnatione accipiam immacu-
latum tuum Donum in remissionem pecca-
torum in Vitam aeternam. Ita S. Chrysos-
tomus in Liturgia ante sumptionem Eucha-
ristiae Virginis opem implorat ut digne Com-
municet. haec praenominata verba in quan-
dam oratione recitanda proscribit.

606

IVGVM GRAVE SVPER OMNES FILIOS ADAM.

E SS. Patrum verbis formatum.

AD

PERILLVSTREM ET REVERENDISSIMVM DOMINVM,

D. BONAVENTVRAM DE NIEDZIELSKO MADALINSKI.

Præpositum Vladislauiensem,
Gnesnensem, Varsauiensem, Canonicum.
Præpositum Petricouiensem.
Supremum Thesauri Regni Poloniæ, & Cameræ S. R. M. Notarium.

PER

R. P. ADALBERTVM TYLKOWSKI
Societatis IESV Theologum.

CRACOVIAE, Apud Stanislaum Piotrkowczyk, S. R. M. Typographum.

Percuſſit Sexcentos viros (*hoſtiũ*) vomere & ipſe quoq; defendit Iſràël. *Judic. 3. 31.*

SPLENDESCIT.

IN VASA

Quo Ceres haud pridem, iam gaudet vomere Mauors
Quando MADALINAM *contigit ille manum.*
Hunc etiã Pallas mallet quam Gorgona ferre:
Præripit aſt cælum; tu mea prata colas.
Aureus à fructu vomer! ferrum ſtile! terram
Tu non tam noſt ſcindere, quàm ſerere.

PERILLVSTRIS
ET
REVERENDISSIME DOMINE.

Confeci Iugum. Sed quid illud nisi iungatur Vomeri? permitte, coniungam Tuo Gentilitio. Benè, vt spero, conueniet illis. Iugũ hoc venerandã præsefert antiquitatẽ. Vomer Vester à Piasti adhuc Coniuge, & Poloniæ Principe assumptus in Vestra consanguinea Domo asseruatur. Iugũ, Patrum SS. dictis formatum: Vestri Vomeres sanctis & fortibus relucent factis. quod ego verbis illorum doceo, Tu cum Maioribus Tuis factis expressisti. Imò præcedis & ipsum rapis Tecum Iugum: dum faciendo, fieri posse ostendis; ad quæ facienda trahit meũ Iugum. Videmus priscũ inter Aulica negotia candorem. videmus inter dignitates, quorum vna Te alteri præ-

ripit, ac priusquam habere possit, destinat, quàm profunde Tui descendant Vomeres, cùm illud identidē eruant. LAVS DEO, MIHI CONFVSIO, *cùm claritatē generis ac Honorum* NVGAS *appellas. dum amore Modestiæ, Tua gesta ita sepelis; vt solo se prodant fructu; eoq́; vberrimo ac multiplici, quantùm Vomer hic Ecclesiæ & Deo apud Te operetur. Vt Tuum in præsens latendi studium tegit, ita olim pandet amplissimè, tempus. Martia Tuorum arma, in tela pietatis vertisti: gloriam bellicam, in cæli trophæa. Inuenêre Tui Maiores in quo se nobis exhibeant: non obscuras sed perficis eorum laudē bellicam, dum in sacram mutas. Septimum currit sæculū, ex quò illi castra Patria Bellatoribus replendi: Sextum, ex quo Regioni Vielunensi pro omnibus dignitatibus ac Officijs Terrestrib⁹ idoneos subministrandi, consuetudinē nuśquā interruperunt.*

perunt. Sed vetera, quæ & libros implent, & vt sublata ex oculis, non ita afficiunt, mitto. Solos Tuos profero Illustres Patruos & Patrueles, nostræ memoriæ. Alexander *Iudex Vielunensis quâ sapientiâ ac iustitiâ nituerit? comitia quæ sæpius Nunciũ, Tribunalia quæ illum arbitrũ laudârunt, testata.* Iacobi *Tribuni Mscislauień. memoria ipsa facit elogium, Martem loquitur, Heroëm loquitur. Is legionũ Præfect⁹ sæpe totos M. D. Lithuaniæ Exercitus pro Duce rexit. Smolenscum fame & præsidij inopiâ Moscho inclinatum, industriâ, animis, alimoniâ, ausibus magnis, retinuit. Sed facta viri nõ hâc breui pagellâ excipi decet leget alia qui liberatione͂ Smolensci per Vladisl. IV. euoluerit. qui Rex tantã ornaturus virtute͂ eius loci Palatinatũ cõtulit, sed mors priusquàm recepisset,* Iacobũ *abstulit Par laudi Martiæ morũ probitas. Legitur hæc*

in Domicilio Fratribus de Monte Carmelo, erecto ac copiosè dotato. Ioannes quantus; cuius ore duo Primi Regni nostri Principes Primatesq; loqui voluerunt? cui Abbatiæ Landensis Administrationē perpetuā Vladislaus IV. Rex, cui Theodosiensem Insulam, ac Gnesnensem Suffraganeatū Regni Primas, vt meritissimo cū Summorū Pontificum Laude, contulerunt. Sed quantus ille in odijs præcipuè componendis, in laboribus Ecclesiæ, in Pastorali Officio, Maior tota Polonia testata, quæ eum totius Coronæ Polonicæ Suffraganeum vocitabat! Adalbertus Tribunus Vielunen. quantꝰ Domi forisq; in Pace & Bello? nemo ignorat. Sed à Patruis ad Patrueles venio. Alexandri Filij sunt Alexander Succammerarius Vielunen. Iacobus Equestris militiæ sub Vladislao IV. Magister, qui ea gessit, quæ locuplete in Seueriensi Ducatu remuneratione digna

gna visa sunt Principi. Sed vt hic globum tormenti bellici pede excipit: Ita Frater eius Nicolaus Pincerna Vielunensis sub Zborow pro Patria gloriosam toto pectore mortem. Non potest illaudatus memorari Stanislaus Subdapifer eiusdem Terræ. Parē gloria'n meritus Martinus Capitaneus Præmisliensis, amor & deliciæ Nobilitatis, cuius impleuerat ac pænè possederat corda animosq; : Adalberti superstites viuunt, viuantq;. Sigismundus proles Parente dignissima Notarius Terræ Vielunensis, & Sebastianus in nullo degener, Surrogator Ostrzessouiensis: ambo cuiusq; fortunæ capaces, cuiq; labori pro Patria pares. Sed ad Te iam Perillustris Prælate redeo, & precor. Socientur feliciter Tui Vomeres Iugo meo, vt ex illis prodeant abundè, fructus beatæ æternitatis: quibus Euangelici Patris[fa]milias horrea compleantur, T[...]

ximo fænore, meo ſolatio. Iugum formaui inter meos labores Philoſophicos, vt pro inſtituto meo dum inter literas conor, in Auditoribus diuinum ignem accendere, me ipſum prius illo primæuo ſinceroq́ꝫ Patrum ardore inflammárim. Tu admitte inter Tua publica ac plurima negotia, atq́ꝫ curis fatigatus, ex dictis Patrum cape ſolatia. Graue ſit illud Filijs, qui ſunt tantum Adæ, ſed Tibi nato ex Deo per virtutes, fiet ſuaue Iugum Chriſti. Operabitur gratia Tecum, cum qua Tu es non ſegnis Tui colonus. Ego vt Tibi æternitatē voueo, in qua olim Tuorum Vomerum gaudebis meſſe: ita, vt quàm diutiſſimè Tuos percipiat Eccleſia & Patria labores precor.

Varſauiæ in Collegio Societ. IESV 1668. Nou. 1.

PERILLVSTRIS AC REVERENDISSIMÆ DOMINATIONIS TVÆ.

Studioſiſſimus

[A]LBERTVS TYLKOWSKI S. I.

CAPVT I.

GRAVE IVGVM SVPER SÆCVLARES.

1. Quia salus illorum in lubrico.

AGnouit hoc Sanctus Cyprianus cùm dixit, Lubrica spes est quæ inter fomenta peccati saluari se sperat. Incerta est victoria inter hostilia arma pugnare, & impossibilis liberatio est, flammis circumdari nec ardere. *Atqui iuxta Euangelium quidquid in mundo est, concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum superbia vitæ, aut est vitæ, aut oculorum superbia, aut concupiscentia carnis; adeoq; totus est in maligno mundus.*

2. In laqueos incidunt diaboli.

Et cùm in ſæculo, qui eſt verè in ſæculo, nemo ſit, quin cupiat fieri diues, qui verò diuites fieri volunt incidunt in laqueos diaboli iuxta S. Paulum. Et quia cupientes fieri diuites, ſunt diuites coram Deo, de illis currit illud Matth. 19. Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cælorum: & iterum dico vobis, faciliùs eſt camelum per foramen acûs tranſire, quàm diuitem intrare in Regnum cælorum. *Hinc S. Greg. 4. Moral. 3. dixit.* Rarum valdè eſt vt qui aurum poſſident ad requiem tendant. *Et forſitaſsè huc reſpexit Coſmas quando Scriptori Prati Spiritualis dixit:* Quid poteſt ſæcularis homo virtutis adipiſci?

3. In medio malorum viuunt.

Quantum deinde periculum salutis æternæ subeant Saculares ex occasione eorum cum quibus viuunt, expressit S. Bern. serm 3. de Circumc. Nam in mundo. Alij venenatis persuasionibus, alij vndique exemplis peioribus ad peccatum alliciunt, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam deijciunt. *Iam verò dixit S. Hieronymus.* Procliuis est imitatio malorum. & quorum Virtutes assequi nequeas, citò imitaris vitia. *Osea 4. de mundo dictum.* Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra, maledictum & mendacium & furtum, & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit. *Vnde S.*

Aug. in Psal. 141. Scito quòd in medio laqueorum pertransis. *S. Paulinus epist. 2.* Tota huius mundi figura diabolicis prætenta est retibus. *S. Ambr. in Luc. 4.* Multi laquei quacunq; ingredimur, *ac tandem concludit S. August. H. 38. in Ioan.* Si delectat te mundus, semper vis esse immundus, *quem delectat habitare Sodomis, non euadet incendium; quem, inter Ægyptios, non euadet seruitutem, ipsi Viri Religiosi si multùm Sæcularibus immisceantur, in periculum salutis veniunt, quid verò ipsi sæculares. de plorat hoc B. Lauren. Iustinianus de perfect: Monast. cap. 22.* O quot temporibus nostris fuerunt, qui tanquam ardentes lampades, & mundi luminaria lucebant corā hominibus, paulatim ex conuersatione Sæcularium tepefacti, ad pristina opera sæcularis vitæ misera-

ſerabiliter redierunt. *addit ibid.* Qui cum dyſcolis conuerſari voluerit, procul dubio fiet eorum ſimilis. *Quocirca arguit S. Chryſoſt. Orat. 2. de Prouidentia.* Si peſtilentem locum & contagionis plenum videris, conſuetudinem illius loci fugis, quamuis ſexcenties ad domicilium illud traharis, & corporis valetudinem cæteris omnibus rebus anteponis? vbi verò opinionibus peſtilentibus quidam complentur, ac ægritudinibus, quæ non modò corpus corrumpunt, ſed animam quoque perimunt ac deteriorem vilioremq́; reddunt, non omninò refers te? *& tamen teſte S. Baſilio hom. 9.* Sicut in peſtilentibus locis ſenſim attractus aër, latentem corporis morbum injicit, ſic in praua conſuetudine ac conuerſatione, maxima no-

bis mala hauriuntur, etiamsi non statim incommodum sentiatur.

4. Aliquando pro suis meritis in hac vita recipiunt mercedem.

Dictum id Diuiti: Recepisti bona in vita tua, *& quænam? induebatur bysso & purpurâ, epulabatur splendidè. Solutum tibi per honores, famam & eiusmodi, in altera vita meræ manserunt pœnæ.*

5. A domesticis habent salutis periculum.

Inimici hominis domestici eius. *ait Scriptura, concedendum sæpè ijs ne offendas, deserenda ea quæ sunt Dei, imò ipse Deus: ne te illi deserant: auaritiæ studendum, vt illi habeant lautè; salus negligenda, vt placeas. S. Chrysost. hom. 57. ad pop.*

Pa-

Patrem discipulus sepelire voluit, nec id Christus permisit, quid ita? quoniam acer instat diabolus, vt se in animum insinuet.

6. Rarò habent animæ Directorem.

Iam verò cùm vita nostra sit militia, *in qua pugnandum cum Infernali exercitu, Duce spirituali omninò egemus, vt expressit S. Ioannes Climacus gr. 4.* Qui sine Patris Spiritualis auxilio contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur. *at sæcularis homo quandonam & quotus illum Ducem habet! militandum tamen est. Notandum quod de bonis etiam operibus, docet Sanctus Bernard. serm. 3. de S. Andrea.* Si quod sine licentia Patris Spiritualis fit, vanæ gloriæ deputabitur non mercedi. *Imò S Basilius serm. de abdic.*

re-

rerum, asserit: Quidquid eo in-scienre facis, id furtum & sacrilegium est, tibique exitium, non vtilitatem vllam apportat, estò id tuum bonum iudices.

7. Ex Vanitate habent noxam, cui ferè coguntur seruire.

Iam quid de Vestitu ipso, quid de cultura corporis, risu, & amœnitatibus mundi noxæ attrahant Sæculares: audiant quid de Apostata Torquato, alloquendo Iudicem, dixerit S. Tiburtius Martyr: Credisne Vir Illustrissime hunc esse Christianum, qui in suo lenocinio moliendo, capitis fimbrias admittit, qui tonsorem diligit, qui scapulis molliter gestit, qui fluxum gressum improbo nixu distendit, qui fœminas curiosiùs intuetur? nunquid tales pestes dignatus

tus est Christus habere seruos suos? *& licet communem vestitum Christiani cum Gentilibus deferant ab illis tamen quadam modestia distingui debent, vt olim Minutius Felix in Octauio dixit.* Nos non notaculo corporis, sed innocentiæ, ac modestiæ signo facilè distinguimur. *B. Antiochus homil. 95.* Ridere solutiùs, neutiquam illis permissum est, qui sunt germani Christiani.

8. Et ipsi ad magnam Sanctimoniam obligantur.

Sanctus Chrysost: hom. 24. in acta. Nescis *Christiane* quòd cum Angelis stas; cum illis cantas, cum illis hymnos dicis; & stas ridés? & non esset mirum, si fulmen demitteretur non solùm in illos, sed etiam in nos. digna enim fulmine sunt hæc, Adest Rex, &c.

inſpectat Exercitus *Angelicus*, & tu in illorum conſpectu ſtas ac rides, vel ridentem negligis? nonne vt damnoſos, vt fures, vt corruptos, & perniciosos, tales; & innumeris malis plenos ab Eccleſia exigi oportebat? non ſufficit nobis quod ipsâ mente ſumus ignaui, nec quòd orantes aliò euagamur, ſed etiam riſum afferimus? vnde teſtificor vobis qui ſancti eſtis, quòd iudicium vobis erit ac condemnatio, ſi quis videns inordinatè viuentem, maximè illo tempore, *Sacrificij ſcilicet*, non admonuerit, nec corripuerit: hoc eſt plùs quàm oràſſe, dimitte preces & illum corripe, ita & illi proderis, & tu lucrum habebis. *Tanti facit hic Pater minimum Chriſtiani Sæcularis defectum. Sed neq; aliter ſenſit B. Petrus Damiani ſ. epiſt.* 2. Cùm
Veri-

Veritas dicat, vae vobis qui ridetis, quoniam flebitis: quid in tremendo iudicio dicturi sunt, qui non solùm ipsi rident, sed n. super scurrilia proferentes, risum audientibus violenter extorquent. *Omnibus dictum.* Estote perfecti, sicut Pater vester. *S. Ambr: serm: 20. in Psalm. 118.* Qui Euangelij praecepta audit, & non facit, negat Christum; etsi verbo fateatur, moribus negat. *Bern. serm. in Cantic.* Non erit vnquam Spiritui Dei pars cum mundi vanitate, cùm Veritatis sit Spiritus. *S. Macarius dixit.* Si quis seipsum dedat curis vel ambitionibus, aut dignitatibus, humanosque curet honores, & haec inquirat, animaque eius cogitationibus terrenis permisceatur & confundatur, aut alicui rei ad hoc saeculum pertinen-

nenti ſit deuinctus, deſideretque eiuſmodi anima tranſilire, vitare, atque expellere affectionum turbas, inquibus tenetur a poteſtatibus iniquis, minimè poteſt: proptereaque diligit & facit voluntatem Tenebrarum. *in ſæculo verò quotus eſt qui non in his, aut horum periculo exiſtat? at verò Eccl. 3. dicitur.* Qui amat periculum peribit in illo.

9. Obligantur ad mundum odio habendum.

Difficulter homines in ſæculo conſtituti & illud præceptum implere poſſunt, Nolite diligere mundum: *& tamen verum eſt, quod dixit S. Greg. lib. 2. in 1. Reg. cap 1.* Niſi Sæculum amare deſiſtimus, Deo per amorem viuere non valemus. *Iſtis dictum eſt, Luc: 21.* Attendite ne corda veſtra grauen-

uentur in crapula, aut curis huius vitæ, *vt legit idem S. Paſtor p. 1. cap, 7.* ne fortè ſuperueniat in vos repentina dies illa: tanquã laqueus enim ſuperueniet in omnes, qui ſedent ſuper faciem omnis terræ. *& 2. Tim. 2. dictum.* Nemo militans Deo implicat ſe Sæcularibus negotijs. *itaq; qui implicant ſe eiuſmodi negotijs, Deo non militant: nemo verò* coronabitur, niſi qui legitimè certauerit.

10. Diſcrimen habent tam à bono quàm à malo ſucceſſu.

Iam non ſuccedant negotia Sæcularia, quanta afflictio Spiritus, & quanta ex tribulatione pericula? Succedant verò? fortè occinetur tibi Recepiſti bona in vita tua? *S, Greg. hom. 4. in Euang.* Iſta Fratres mei Sententia pauore potiùs indi-

indiget, quàm expositione. Ecce, dum dicitur. Recepisti, indicatur & Diues iste aliquid boni habuisse, ex quo in hac vita reciperet. *Vtrumq; hoc Prou. 1. expressum.* Auersio populorum interficiet eos: & prosperitas stultorum perdet eos.

11. Mundus decipit.

Sed vtut Mundus egerit nobiscum, semper est infidus. S. Chrysost. tom. 2, hom. 13. ita habet de illo. Multa nobis sæpissimè pollicetur non vt det sed vt accipiat, promittit plurima de rapinis; vt auferat regnum & iustitiam; thesauros pollicetur in terra, vt nobis cælestium faciat iacturam: vult nos in hoc sæculo ditare, ne diuites simus in futuro.

12. Mundus multis afficit molestijs.

Ter-

Tertullianus ad Martyres, postquam eos ingressos carcerem solatus est, ita de Mundo loquitur Si cogitemus ipsum mundum magis carcerem esse, exiuisse vos è carcere quam introisse in carcerem intelligemus: maiores tenebras habet mundus quæ hominum præcordia excæcant: grauiores inducit catenas, quæ ipsas animas constringunt: peiores immunditias expirat. *etsi autem ille nō sit ex Sanctis maximæ tamen est auctoritatis. Bern. autē serm. 1. de altit. & Bass. cordis.* Quanto inquit pecuniæ desiderio afficitur auarus, quanto gloriæ appetitu ambitiosus exæstuat: quàm violenter denique, quemque sua trahit voluptas, quis explicet? Videas certè eos quidquid adepti sunt paruipendere, non attendere quanto labore & desiderio eá

R. P. Concionator. Ord.is

vix tandem consequi potuêre: quoniam vilescunt eis omnia præ desiderio minoris fortè rei quam cœperint alteri inuidere. *Addit & B. Laur. Iustin. lib. de Obedien. c. 1.* Sibi ipsis minimè parcentes se exponunt periculis, se laboribus macerant, seque, quod est formidolosius, gehennæ faciunt filios; vt humanis attollantur honoribus, cœteros præcellant laudibus, momentaneis fruantur voluptatibus, atque terrenis ditescant opibus.

13. In Sæculo pauci Sancti.

Paucitatem Iustorum in Sæculo ita adnotat S. Macarius homil. 12. Ecce Mundus vniuersus obambulabat in terra & negotiatur, sed nihil cogitat quod Deo sit gratum, tanquam si essent diuersoria & lupanaria; aut loca simi-

similia, in quibus multa in ordinatè & intemperanter comitti solent.

14. Pauci saluantur.

Vnde S. Chrysost. è Sæcularium plurimis millibus vix aliquos saluari asseruit, sic enim suum populum Antiochenum homil. 40. alloquitur. Quot esse putatis in ciuitate nostra qui salui fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen. Non possunt in tot millibus centum inueniri qui saluentur, quin & de his dubito. Quanta enim in Iuuenibus, quæso, malitia? quantus in Senibus torpor? Filij curam gerit nemo: imò zelum habet nemo, vt Senem respiciens imitetur: exemplaria deleta sunt, propterea neque Iuuenes laudabiles euadunt. *S. Aug: à Guil, Pepin serm. 2. in Dom.*

Dom. Septuag. in hæc verba adducitur. Arbitror tres mundi partes fore damnandas, eò quòd in omnes regnet infidelitas, de quarta autem quid dicam? nisi quod 1. Ioan. 5. scribitur. Totus mundus in maligno positus est. *S. Antonius de Padua Dom. 3. Adu. in illud Isaiæ 19.* Mœrebunt Piscatores & lugebunt omnes in flumen mittentes hamum & expandentes rete super faciem aquarum emarcescent: confundentur omnes qui operantur linum plectentes & texentes subtilia. *ita concionatur.* Piscatores, sunt huius Mundi amatores, mittentes hamum, mercatores falsi. expandentes rete, sunt maledicti vsurarij, operantur linum Legistæ, Decretistæ, & Aduocati. Hi omnes in fine vitæ suæ, cùm iam non poterunt villicare lu-

lugebunt, quia diuitijs quas tam ſollicitè acquiſierunt, tam ardenter amauerunt, ita miſerrimè denudantur: marceſcent, quia eorum animæ à corpore egreſſæ dæmonibus tradentur æternaliter puniendæ.

15. Et pueri ſubiacent his periculis.

Quid de Pueris ſentiendum docet S. Greg. lib. 4. Dialog: cap. 18. Etſi omnes baptiſatos Infantes, atq; in eadem Infantia morientes regnum cæleſte ingredi credendum eſt: omnes tamen paruulos, qui ſcilicet iam loqui poſſunt, regna cæleſtia ingredi, credendum non eſt: quia nonnullis paruulis eiuſdem regni cœleſtis aditus à Parentibus clauditur, ſi malè nutriantur. *& in exemplum adducit quinquennem pue-*

puerum, quem dæmones ad supplicia rapuerunt.

CAPVT II.
GRAVE IVGVM SVPER ECCLESIASTICOS.

E*Adem ferè habent pericula Ecclesiastici Viri, qui degunt extra claustra, quæ Sæculares: neq; habent remedia concupiscentiæ, vti laici in Matrimonio, quod S. Cypr. de singul. Cleric. his deplorauit.* O quanti & quales Episcopi & Clerici, simul & laici post Confessionum, *id est post Martyria*, victoriarumq; calcata certamina, & signa, [*id est miracula*] vel mirabilia vsquequaque monstrata, noscuntur cum his omnibus naufragâsse, cùm volunt in naui fragili nauigare. *Quia iuxta Asceticos Religiosi cælum petunt per pontem, Clerici Sæculares naui, Laici natatu. Sed detur,*

tur, quòd etiã superent pericula à carne tamẽ non leuia illis alia imminent.

1. Quia reditus habent onerosos.

Testatur id S. Bern. ser. 23. in Cant. Timeant Clerici, timeant Ministri Ecclesiæ, qui in terris Sanctorum, quas possident, tam iniqua gerunt, vt stipendijs quæ sufficere debebant, minimè contenti sint, superflua quibus egeni alerentur, impiè sacrilegeque sibi retineant: atque in vsus suæ superbiæ atque luxuriæ victum pauperum consumere minimè vereantur, duplici profectò iniquitate peccantes, quòd & aliena diripiunt, & sacris, in suis vanitatibus & turpitudinibus, abutantur. *Simillima ante S. Bernardum dixit S. Gregorius Magnus. Ex his credo duobus capitibus positis horribi-*

ribilem format Sententiam vbi de Curatis & in dignitate constitutis loquitur. S. Chrysost hom. 3. in acta. Non arbitror inter Sacerdotes multos esse qui salui fiant, sed multò magis qui pereant, non tam proprijs peccatis, quàm alienis quæ non curauerunt.

2. Ad Magnam Sanctitatem obligantur.

Quantæ verò Sanctitatis rei sint, docet idem lib. 3 de Sacerd. Necesse est sic Sacerdotem esse purum, vt si in cælis ipsis collocatus inter cœlestes illas Virtutes medius staret, *imò tenentur quodammodò B. Virginis, atq; ipsius Christi Domini Sanctitatem æmulari: cùm & ipsi Christum quodammodò pariant, & in persona Christi operentur. inde S. Greg. Nazian orat. 1. n. 125. dixit.* Sacerdos est Deus, & alios effi-

efficit Deos. *quocirca monuit B. Laur. Iustin. serm. de Corp. Christi.* Accedat Sacerdos ad altaris tribunal vt Christus, assistat vt Angelus, ministret vt Sanctus, populorum offerat vota vt Pontifex, interpellet pro pace vt Mediator, pro se autem exoret vt homo. *S. Isid. Pelus. lib. 2. epist. 206.* Tantum interesse debet inter Sacerdotem & quemlibet probum virum quantum inter cælum & terram discriminis est. *ad hanc verò sanctitatem vix maiora habent adiumenta quàm laici, certè eadem pericula, ex conuersatione, ex administratione œconomiæ, ex vanitate, & ambitu & alijs, de quibus S. Paulinus epist. de gazophylac.* Vbique prætenti laquei, vbique stricti sunt laquei: inter insidias & pugnas vita transigitur, & per ignes doloso cineri suppositos ambu-

ambulamus. *ecce quàm facilis lapsus! sed & quàm grauis?*

3. Peccata Sacerdotum grauiora.

S, Isidor. Pelus. lib. 2. epist. 121. Non est idem laicum peccare quod Sacerdotem: idque ex lege perspicuè constat *Leuitic. 4.* Tantum enim ea, *id est lex*, pro Sacerdote peccanre sacrificium offerri præcipit, quantum pro vniuersa plebe. Quòd si par esset peccatum, idem vtique sacrificium minimè indixisset. Maius porrò peccatum efficitur, non ob naturam, sed ob perpetrantis dignitatem. *& lib. 2. epist. 208.* Consentaneum est, vt qui honore ac dignitate superiores sunt, hi quoque si peccent, grauioribus supplicijs mulctentur. *S. Salust lib. 4. de gubern.* Ex hoc ipso

ipso *Sacerdotes* deteriores sumus, si meliores non sumus qui meliores esse debemus. Criminosior enim culpa est, vbi honestior status, honoratior est persona peccantis, peccati quoque maior inuidia. Atrociùs sub sancti nominis professione peccamus. Vbi sublimior est prærogatiua, maior est culpa. *Iam si Sacerdos est quoddam vas Deo sacrum, persona sacra, videtur quoduis peccatum aliquomodo de sacrilegio participare. S. Bernardi hic est Sensus.* Nugæ in ore Sæcularis nugæ, in ore Sacerdotis blasphemiæ: consecrasti os tuum Euangelio talibus aperire illicitum, assuescere Sacrilegum, *itaq́ꝫ, si ipsæ nugæ sunt sacrilegia, quid tandem erunt alia grauiora peccata? Videat itaq́ꝫ Sacerdos an se non poterit, si peccauerit verbis S. Ambrosij serm. ad lapsſ. increpa-*

crepare. Sacrilegium est vbi vas Christo oblatum, dedicatum Domino, dementi temeritate polluisti: memineris quid sit factum, *Dan. 5. Balthasari.* Quid de te arbitraris pariter perdite ac perditor, qui vas rationabile consecratum Christo, sanctificatum Spiritui S. impiè temerâsti, polluisti sacrilegè? Meliùs fuerat omninò te natum non esse, quàm sic natum, vt te sibi gehenna proprium filium vendicaret.

4. Obligantur ad Exemplaritatem.

Exemplares adeò debent esse Sacerdotes, vt S. Basil. reg. 80. cap. 8. dixerit. Simus tanquam lux in mundo, vt & ipsi puri simus ab omni vitio, & eos qui ad nos accedunt illuminemus ad agnitionem

nem veritatis: *S. Cypr. de vnit. Eccleſ.* quaſi templum Dei conuerſemur, vt Deum in nobis conſtet habitare. *S. Greg. hom 17 in Luc.* Debemus penſare quod à Domino Sanctis dicitur Apoſtolis, & per Apoſtolos nobis: Vos eſtis ſal terræ. Si igitur ſal ſumus, condire mentes fidelium debemus, vt quiſquis Sacerdoti iungitur, quaſi è ſalis tactu, æternæ vitæ ſapore condiatur.

5. Periculum imminet ne indignè ad Sacrificium accedant.

Iam verò quia Sacramentum Euchariſtiæ non ſolùm vt Laici percipiunt, ſed etiam conficiunt, duplò maius habent vinculum, vt dignè accedant: ad quod ſi indignè acceſſerint plùs quàm iudiciũ ſibi manducabunt & bibent. S. Bonauent: apud S. An-

tonin: tom. 1. sess. 50. a. 2. c. 5. monet: Caue ne nimis tepidus, & inordinatus atq; incõsideratè accedas: quia indignè sumis; nisi accedas reuerenter, circumspectè, & consideratè, & vide ne propter tumorem, aut vanam gloriã, aut consuetudinem; aut alicuius mundanæ complacentiæ, aut temporalis fauoris, respectu, accedas: sicut multi diebus istis abutuntur ad sui perditionem. *& in Breuiloqu: p. 6. c. 9.* qui tepidè & indeuotè, & inconsideratè accedit, iudicium sibi manducat & bibit. *Quod verò officium sacrificantis attinet. S. Chrysost: homil. 83. in Matth:* Quo non oportet esse puriorem, fruentem tali sacrificio? quo solari radio non splendidiorẽ manum, carnem hanc diuidentem? os quod igni spirituali repletur? linguam, quæ tremendo nimis san-

Sanguine rubescit? *Quid putatis si aliquis, non dico obscæna, sed profana in sanctuarium veteris legis intulisset quantoperè* D E V M *offendisset. atqui teste eodem Chrysost: hom: l: 30. in 2. Corin.* Os istud *sacrificantis*, ipso quoque propitiatorio augustius, atque terribilius est. *quid si aliquis vase quod sordibꝰ impletum fuit, & paulò antè, nec satis repurgatum, vellet sacram Hostiam excipere? quid si manus sanguine manantes Domino pacis admouere? Quis scit, an lugeat Samuel quòd vnxerit Saulem? Quis scit, an non feratur sententia tanquam contra proditorem intingentem manum in paropside? vti hîc libet verbis S. Hieronymi ad Sabinianum, licet paululùm mutatis.* Non times ne Christus de Hostia contra te clamet? ne puerpera Virgo te increpet? ne Mater Domini accuset? *Quid sit verò dignè*

ad hanc mensam accedere, innuit S. Bern: serm: 3. in Psal: 90. Quid est manducare eius carnem & bibere eius sanguinem, nisi communicare passionibus eius, & eam conuersationem imitari, quam gessit in carne? *S. Chrysost: homil: 24. in 1. Cor.* Qui ad hoc Corpus accedit, nihil ei cum terra commune esse debere. *S. Cyrillus Alex: lib. 2. Glaphyrorum in Exod.* Oportet eum qui semel cõmunicauit Christo, quasi incitato, ardentiq; animo, ad omnem virtutem contendere, & istam quæ in mundo est, abominabilem voluptatem præterfugere. *S. August: serm: 1. de temp.* Mutet ergo vitam qui vult accipere vitam, nam si non commutet vitam, ad iudicium accipiet vitam: *& hæc quidem de Laicis isti Patres sancti dixerunt: at verò de Sacerdotibus B. Laurentius*

Iustin:

Iustin: de discipl: & perfect. c. 9. Alia Sacerdotum, alia cæterorum debet esse consideratio, & mentis dispositio: excellentior quippe gradus perfectiorem exigit præparationem. *Vnde S. Bern: serm: de tripl: custodia, dicit de se alijsq́; Sacerdotibus.* Nobis ad immunditiam, minima quæuis inobediẽtia *præcepti diuini* sufficit: nec iam næuus est, sed grauis macula, si in actionibus nostris, vel minimorum residet negligentia mandatorũ. *& vnde hoc? explicat idem serm: 8. in Psal: Qui habitat.* Deo dicata membra, nullâ tibi temeritate vsurpes, sciens quia pietati sanctificata, non absq; graui sacrilegio in vsum vanitatis, curiositatis, voluptatis, aut eiusmodi sæcularis operis assumũtur. *Vnde idem lamentatur de Conuersione ad Clericos cap: 17.* Nemo magis irã

meretur quàm inimicus simulãs amicum: id est, *sacra persona posita in peccatis.* Væ Ministris infidelibus qui nondum reconciliati, reconciliationis alienæ negotia, quasi homines qui iustitiam fecerint, apprehendunt. Væ filijs iræ, qui se filios gerere profitentur. Væ filijs iræ, qui pacificatorum sibi vsurpant gradus, & nomen non verêtur. Væ filijs iræ, qui fideles sese Mediatores pacis, vt peccata populi comedant, (*id est Beneficia à Benefactoribus pro peccatis erecta,*) mentiuntur. Væ qui ambulantes in carne, Deo placere non possunt; & placare velle præsumunt. *& cap: 29.* Curritur passim ad sacros Ordines, & reuerenda quoque ipsis Angelicis Spiritibus mysteria homines apprehendunt, sine reuerentia, sine consideratione. Neque enim significant

gnum regni occupare cœlestis, aut illius timent imperij gestare coronam, in quibus auaritia regnat, imperat ambitio, dominatur superbia, sedet iniquitas, luxuria etiam principatur. Ingrediuntur cum macula tabernaculum Dei viuentis, inhabitãt cum macula templũ sanctũ DEI polluentes, judicium multiplex accepturi. Tales non modò non placant Deum, sed etiã irritant, dum videntur in cordibus suis dicere: *Non requiret.* irritãt planè & infensum reddunt sibi, vereor ne & his, quibus illum propitium reddere debuerant. Esset sine dubio meliùs, saluari in humili gradu fidelis populi, quàm in Cleri sublimitate, & deteriùs viuere, & districtiùs iudicari.

6. Strictiùs judicabuntur.

Districtiùs certè iudicari: nam dif-

ficiliùs videntur misericordiam consequi. Idem sanctus Pater ad illud Isaiæ 26. Misereamur impio &c. sermone 23. in Cantic. Non misereamur in terra, ait Propheta, Sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini, *terra Sanctorum sunt Ecclesiastica beneficia. In declamatione verò idem ait.* Clericus qui partem habet in terra, non habebit in cœlo partem. Clericus si aliquid habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus v. g. Si aurum, si possessiones, si variam supellectilem, cum istis pars eius fieri non dignatur Dominus. *& tandem* Cum cœperint resurgere homines, vnusquisque in ordine suo, vbi putas ista, generatio Clericorum locabitur? si ad milites fortè diuerterint, exsufflabunt eos, qui minimè secum labo-

bores aut pericula tolerârint. Sic agricolæ. Sic negotiatores; & ſinguli quique ordines hominũ, à ſuis eos ſimiliter arcebunt finibus, vt potè qui in labore hominum non fuerint: quid igitur reſtat, niſi vt quos omnis ordo repellit & accuſat; eum ſortiantur locum vbi nullus ordo, ſed ſempiternus honor inhabitat.

7. Quia etiam alienorum peccatorum rei.

Rationem duri iudicij ex eodem S. Patre ibid. deſumimus: vbi ſic alloquitur Sacerdotem. Peccata populi comedis, ac ſi tua tibi non ſufficere viderentur. Solicitus eſto tanquam rationem redditurus pro eis, gemitus fundere, dignos agere pœnitentiæ fructus. alioquin tibi ea noueris imputãda quæ modò inter delicias comedis

medis & paruipendis & dissimulas tanquam nihil attinētia tibi! O judiciorū DEI abyssus multa! ô terribilis DEVS in consilijs super filios hominum! Venient, venient ante tribunal Christi, audietur populorum querela grauis, accusatio dura, quorum vixêre stipendijs, nec diluêre peccata, quibꝰ facti sunt Duces cæci, fraudulenti mediatores. Quid tibi insipiens? &c. *Similia dixit sanctus Gregor: 17. in Evangel.*

8. Non est qui pro eis oret.

Sed non minùs est graue quòd idem S. Greg. l. 2. in c. 1. Reg. c. 3. scripsit. Cùm sacerdos in culpam labitur, superior persona non est cuius precibus expietur. Si sal evanuerit in quo salietur? quis orabit pro eo? quo profectò culpæ magnitudo monstratur: quia pleriq; eorum

eorũ (*aduerte quid dicat*) à Domino in impœnitentis cordis caliginem proijciuntur, & nullâ hominis adhortatione resipiscunt: quare aptè subiungitur de Filijs Heli. Non audierunt vocẽ Patris sui, quia voluit eos Domin⁹ occidere.

CAPVT III.

GRAVE IVGVM SVPER PRÆLATOS IN ECCLESIA.

1. Quia difficulter saluantur.

TErribile est effatum Prælati in Ecclesia S. Chrysost h. 34. in epist. ad Hebr. Miror si potest saluari aliquis Rectorum Ecclesiæ. *hinc tantoperè Sancti viri istas dignitates & fugiebant & censebant fugiendas. Scribitur in schola ss. Patrum. fol. 174* Fuit sermo factus coram B. Iordane Ordin. Prædic. de quodam Patre viro probo, ac virtutibus

tibus prædictò, quòd Antiſtes iure optimo fieri debeat: at vir Dei reſpondit. Mallem eum feretro mortuum ſociare, quàm in cathedra videre Antiſtitem ſedentem. *E quid ita? plura illi commiſſa, de pluribus reddenda: tot animas habent, quot oues. S. Gregor. 1. p. paſt. c. 5.* Ex tantis proculdubiò rei ſunt, quantis, venientes in publicum prodeſſe potuerunt, *nec profuerunt.*

2. Magnâ ſolicitudine ſubditos curare debent.

Quantum verò amorem & ſolicitudinem debeant ſubditis, patet ex mandato Dei ad Moyſen Num: 11. Porta eos in ſinu tuo, ſicut portare ſolet Nutrix infantulum, & defer in terram. *Quid ſi fuerint diſcoli? porta. quid ſi affecerint contumelijs? porta. quomodo?* ſicut nutrix

nutrix infantulum: *ita vt non illè ſe, tibi, ſed tu illi debeas te aptare. iuxta 1. Theſſal: 2.* Facti ſumus paruuli in medio veſtrum, tanquam ſi nutrix foueat filios ſuos, *non alienos.*

25. Quia hæc cura eget magnâ patientiâ.

Hanc curam explicat & in S. Moyſe oſtendit S. Ambr: lib: 2. de offic: cap: 7. Quantas Moyſes à populo Dei illatas abſorbebat contumelias! & cùm Dominus in inſolentes vindicare vellet, ſe tamen pro populo offerebat frequenter, vt indignationi diuinæ plebem ſubduceret. Quàm miti ſermone poſt iniurias appellabat populum, ſolabatur in laboribus, deliniebat oraculis, fouebat operibus, & quamuis cum Deo conſtanter loqueretur, homines

mines tamen humili & grata appellatione affari solebat. Discite (*alloquitur Prælatos S. Bernar: sermone 23. in Cant:*) subditorũ Matres vos esse debere non Dominos. *Sed ad Moysen redeamus, de illo S. Hieronym: epist: ad Theophilũ adu. error.* lapidabatur à populo, & pro lapidantibus orabat. *causam, quare Prælati debeant tam duram solicitudinem subditis, reddit S. Chrysost: in epist: ad Galat.* Non enim propterea te Deus illis præfecit, vt maius acquiras obsequiũ ac famulatum, sed vt neglectis rebus tuis, quidquid illorum est, ritè dispensetur ac ædificetur.

4. Magnâ charitate.

B. Laurent: Iustin: de instit: & regim: Prælat: cap: 4. Prudentis Patrisfamilias, (*ita eo loci vocat Prælatum*) hoc semper est propriũ: vni-

vniuscuiusque subditi curam gerere, singulorumq; necessitatib⁹ providere, nullum spernere, nulli commoda opportuna subtrahere, quin potiùs omnes corporali pabulo alere, vniuersos salutari doctrinâ imbuere, cunctosq; iuxta singulorum necessitatem ac qualitatem, vt Filios, charitatis brachijs adstrictos tenere. *ex quibus idem deducit potissimùm Prælatos malos afflicturam illam horribilem sententiam.* Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim & non dedistis mihi, &c.

5. Magnâ sanctitate.

Idem B. Laurent: ibid: cap: 16. Quamobrem Pastores animarũ tanquam cæteris perfectiores, ne dum impudici amoris opera, verùm etiam inordinatæ affectionis motus de cordis sui debent

reſecare habitaculo, vt impollutum ſit & ſanctum, dignumq; ad ſuſcipiendum Dei verbum, quoties in iſtud eidem reclinare libuerit. *S. Gregor: lib: 1. epiſt: 24.* Omni curâ vigilandum eſt, vt Rector Eccleſiæ cognitione ſit mundus, operatione præcipuus, diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus, bene agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per zelum erectus &c.

6. Magna Scientiâ.

Sed & ſcientiâ Prælatis opus ita. idem Greg. in Paſtor p. 1. hos duos textus combinat. Iſaiæ 56. Ipſi Paſtores ignorauerunt intelligentiam. *& 1. Cor. 14.* Si autem quis ignorat, ignorabitur. *tanta verò ſcien-*

scientia debet esse, vt alij eam ex ore Prælati requirant, vt dicitur apud Prophetam.

7. Magnâ lenitate.

Audiamus S. Chrysostomum de lenitate hom. 3. ad pop. Vis Fratrem corrigere? lacrymare, ora Deum ex corde, apprehensum admone, consule, exhortare, demonstra charitatem erga peccatorē, persuade ipsi quòd consulens & curans, non peruulgare volens, peccati ipsum commonefacis: comprehende pedes, osculare, ne erubescas, si modò verè mederi velis. Hæc & Medici faciunt, sæpiùs difficiles ægrotos habentes, deosculantes, rogantes, persuadent salutarem sumere medicinam.

8. Magno labore.

Idem hom. 29. in Epist. ad Rom.

Per-

Perpendamus Ouium Pastores illos, qui in regione Cappadocum sunt, qualia & quanta pro pecorum suorum studijs patiantur. illi sæpè numero vniuersum triduum niuibus obruti perseuerant. Dicuntur autem & qui in Lydia, non minora mala ferre, dum integros menses difficilem illam solitudinem, pessimarumque bestiarum plenam, vagando circumeunt. Si tantum erga pecora diligentiæ impendunt pastores illi, quam quæso excusationē habebimus, quibus rationales animæ cōcreditæ sunt? &c. an ignoras gregis huius dignitatem? an illius gratiâ Dominus tuus innumera non fecit? an non postremò & sanguinē suum fudit? tu verò requiem quæris?

9. Magnâ exemplaritate.

S. Bern. serm. de tribus Ordin Eccles.

Eccleſ. Qui docet & non facit, talis occaſio plurima damnatio Prælati, plurima perditio ſubditorum eſt. *vnde idem inCant. ſer. 10.* Qui animas ſuſceperunt regere, quod ſine miſerabili gemitu dicendum non eſt: Chriſti opprobria, ſputa, flgella, clauos, lanceam, crucem, & mortem: hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, & profligant in acquiſitionem turpis queſtûs: & pretium Vniuerſitatis ſuis marſupijs includere feſtinant. Hôc ſanè à Iuda Iſcariotis differentes, quod ille horum omne emolumentum denariorum numero compenſauit, iſti voraciori ingluuie lucrorum infinitas exigunt pecunias, animarum nec reputatur caſus, nec ſalus. *& quod eſt horribilius ſerm. 23. in Cant. addit.* Pauci qui vtiliter, pauciores qui & humi-

humiliter præsint, cernitur hic Deus iusto sed occulto iudicio suo reproborum nec diluens mala, nec acceptans bona, insuper & corda indurans, ne fortè doleant, & conuertantur, & resipiscant & sanet eos; & hoc non absque certa & æterna ratione, quod tantò formidolosius constat esse, quantò immobilius fixum extat in æternitate. *Hoc sanè expenso subijcit serm. 30.* Miror audaciam plurimorum, quos videmus de suis vineis, id est de subditis, non colligere nisi spinas & tribulos, *id est opus,* vineis tamen Dominicis etiam se ingerere non vereri. Fures sunt & latrones non custodes, neq; cultores. *& serm. 77.* diligunt munera nec possunt pariter diligere Christum. *talibus eueniet quod scripsit S. Cyprianus lib. de sing. Cleric.:* Non inue-

inuenient in die iudicij vllum omnino solatium, qui alienigenis & Fratribus peccandi fomitem ministrârunt.

10. Etiam pro alijs punientur.

Vehementer enim subditi malâ vitâ superiorum scandalizantur, & in hoc sensu fortaßè dixit lib. 2. in 1. Reg. cap. Magnus Gregorius. Magnus nobis Prælatis timor incutitur, quia Heli filiorum culpâ damnatur, cuius propria peccata nulla referuntur: nam bonis subditis ad salutem sufficit bene viuere: Prælatis verò propria vita non sufficit. *idem ibid.* Scriptum est, si peccauerit vir in virum, pacari ei Deus potest, si autem in Deum peccauerit quis orabit pro eo? Quicunque aut suam, aut alterius Fidelis animã ad peccandum pertrahit, in Deũ pec-

peccare conuincitur, quia ei sua propria auferre nititur.

11. Ratio illis talentorum incumbit.

Sed non solùm pro culpis, verùm etiam pro talentis malè administratis punientur. nam idem S. Doctor eodem loci. Pastorum culpæ subtiliùs iudicantur, & non solùm peccata eis pænam vltionis aggrauant, verùm etiam munera concessa, & singula ad tormentum veniunt, quæ malè fuisse seruata comprobantur. *Vnde B. Laur. Iustin. de Christi agone cap. 26.* Audiant qui inconsultè regunt, quid de ipsis diuinus sermo Sap. 9 contineat, Iudicium, inquit, fiet durissimum ijs qui præsunt.

12. Debent esse à Deo vocati ad suum munus.

Iam si ad hoc munus à Deo non
sunt

sunt electi, damnationi sunt obnoxij: *ex S. Greg. eodem loci patet.* Oseæ 8. Ipsi regnauerunt & non ex me, Principes extiterunt & ego ignoraui. Ex se namq; & non ex electione supremæ dignitatis regnant, qui ad gloriam Ecclesiastici culminis non vocantur diuinitùs, sed per cupiditatem deducuntur. quos profectò Dominus ignorat, quia eos per internæ æquitatis iudicium reprobat, *& paulò post.* Qui ad Sacerdotium indignus accesserit, vel in eo indignè vixerit, condemnatur. *Certè indignè accedet qui non vocatus.* Quem ergo Deus vocauit? Respondet idem S. Doctor. Illum Deus ad suum ministerium Sacerdotem deligit, qui iuxta cor eius & animam facit. 1. Reg 2. Suscitabo mihi Sacerdotem fidelem iuxta cor meum & animam

 meam.

meam. *Sed quis est iuxta cor & animam?* Cordis & animæ illud præceptum est. Ioan. 5. Diligite inuicem sicut dilexi vos. Lucæ 6. Diligite inimicos. Quæ vultis faciant vobis homines, facite illis. hæc & eiusmodi cordis & animæ præcepta sunt. Sacerdos ergo fidelis per hoc indicium noscitur, si videlicet iuxta cor & animam eius operatur. *Sed aliquando improbus à Deo assumitur Prælatus, vt qui ei succedit, dum horret vitam Antecessoris, sectetur sanctitatē. Docet id prædictus S. Pater lib. 4. in 1. Reg. cap. 8.* Fortasse idcircò reprobus Saul eligitur, vt electus eius successor Rex Dauid in eo cognosceret, quid cauere debuisset. Sic nimirum & de illa Angelorum Curia legimus, quia de Apostata Angelo Iob 40. dicitur. Ipse est principium viarū

Do-

Domini. Sed qui ante omnia conditus est, per superbiam cecidit, & in eius ruina sancti Angeli didicerunt, quâ virtute stare potuissent. *Signum etiam hoc vocatorum à Deo ponit lib. 4. in 1. Reg. c. 4* Qui à Domino ad regendum alios ordinantur, spiritualia charismatum dona, quibus eis prodesse possunt accipiunt: & eis, quos ordine præcedunt, meritis etiam superiores sunt. *Aliud etiã signum diuinæ vocationis ibidem ponit.* Signum suæ vnctionis electi cognoscere possunt (*quâ eos vngit vocando Spiritus S.*) quia nimirum tunc à Deo ad S. Ecclesiæ culmen perducuntur, cùm per verba & exempla idonei sunt ad salutem alienam, & per quietem studiosi ad suam, *quales certè nec sunt pueri, nec pseudopolitici, nec idiotæ.*

 33. Caue-

13. Caueant ne aliquem scandalizent.

S. Greg. Past. p. 3. c. 1. Scire Prælati debent, quia si peruersa vnquam perpetrant, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt. vnde necesse est vt tantò se cautiùs à culpa custodiant, quantò per praua quæ faciunt, non soli moriuntur. His dicitur Prou. 6. Fili mi si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam, & illaqueatus es verbis oris tui, & captus proprijs sermonibus Spondere namq; pro amico, est alienam animam in periculo suæ conuersationis recipere, verbo oris sui illaqueatus, quia dum cõmissis sibi cogitur bona dicere, ipsum priùs necesse est quæ

dixerit

dixerit custodire. *Sed idem lamentatur hom. 17. in Euang.* Nullum puto ab alijs quàm à Sacerdotibus maius præiudicium tolerat Deus, quando eos quos ad aliorũ correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis cernit, &c. ingrediuntur tamen Electi, Sacerdotum manibus expiati, cælestem Patriam, & Sacerdotes ipsi per vitam reprobantur, ad inferni supplicia festinant. *Quid ad hæc illi gregis Pastores quos Tertullianus olim amarissimè risit lib. adver. Iudæos c. 9.* Infantes in prælium *spirituale* erumpunt, credo ad solem vncti priùs, dehinc pannis armati, & butyro stipendiati, qui neq; norint lanceare, neque lancinare. *Sed & S Bern. epist. 42.* Scholares Pueri & impuberes adolescẽtuli ob sanguinis dignitatem promouentur ad Ecclesia-

ſticas dignitates, & de ſub ferula transferuntur ad principandum Presbyteris, lætiores interim quòd virgas euaſerint, quàm quòd méruerint principatum. *Claudamus hoc caput Sententiâ Magni Doctoris S. Aug. ad Valerium Epiſc. epiſt. 147.* Ante omnia peto, vt cogitet religioſa prudentia tua, nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore, facilius & lætius & hominibus acceptabilius, Epiſcopi aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſi perfunctoriè atque adulatoriè res agatur: Sed nihil apud Deum, & miſerius, & triſtius, & damnabilius. *Concludo verbis S. Hieron. lib. 1. in Matth. c. 5.* Sal appellantur Apoſtoli & Doctores, quia per illos vniuerſum hominum conditur genus. Quòd ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? Si Doctor erra-

errauerit, à quo alio Doctore emendabitur? Ad nihilum valet vltra, nisi vt mittatur foras & conculcetur ab hominibus. Caueant ergo Doctores & Episcopi, & videant, potentes potenter tormenta sustinere, nihilq́; esse remedij, sed maiorum ruinam ad tartarum ducere.

CAPVT IV.
GRAVE IVGVM SVPER OMNES SERVOS DEI.

1. Ignorantia statûs nostri in supernaturalibus.

NEscimus an actus virtutum naturales an verò supernaturales eliciamus: quodsi naturales? per illos vitam æternam non meremur. Nescimus an in gratia Dei an viuamus in odio, ac proinde an opera nostra placeant. Nescimus perseueraturos

turos nos in bono, & cùm simus obnoxij semper peccato, omnia quæ longo acquisiuimus labore in momento amitere possumus, neq; in æternum reparare.

2. Persecutio virtutem sequitur.

Omnes qui piè volunt viuere in Christo persecutionem patientur, & *hoc semper. S. Leo serm. 9. in Quadrag.* Nunquam deest tribulatio persecutionis, si nunquam desit obseruantia pietatis. *iam vero quàm facilè à tribulatione vinci, ac virtutis moueri statione? Concitat verò tribulationes internas, ac sæpè externas hostis noster, quem prouocamus dum viam ingredimur virtutis, ille autem viribus, vafricie, victorijs valentissimus, & tam certò nobis imminens vt monuerit Sacra Scriptura.* Fili accedens ad seruitutem,

tem, sta in timore & prœpara animam tuam ad tentationem: *& S. Aug. in Psal. 141.* Scito quòd in medio laqueorum pertransis. Quid est in medio laqueorum? in via Christi, & hinc laquei, & hinc laquei, laquei à dextris, laquei à sinistris: *Ita sumus constituti, quomodo si circumeat nos leo quærens quem deuoret: quomodo, si hostis vt iugulet quem nos tamen minimè videamus. & quidem si per tentationes & aduersa non euadimus meliores, periculum est ne simus sine Deo vti aduertit S. Aug. in Psal. 21.* In quibus habitat Deus, vtiq; in tribulatione meliores fiunt, tanquam aurum probari. *Vicus se se tangi non sinit; caro sana manum sustinet, bonus stomachus cibos etiam duriores vertit in alimentum, malus optimos corrumpit. S. Greg. præfat. in moral. cap. 2.* Sicut vnguenta

commota laticis redolent,& aromata cùm incenduntur fragrantiam ſuam expandunt, ita viri ſancti qui virtutibus redolent, in tribulatione innoteſcunt. *Imò ſi tribulatio nobis non prodeſt, teſte S. Greg. Nyſſeno à ſæculo nondum exoluti ſumus. Orat. 8. de beatitud.* Vbi viuus ſermo & efficax penetrauerit in eum, qui verè fidem ſuſcepit, tunc damno rerum terrenarum non triſtatur, ſed lucro cœleſtium lætatur: propterea omne genus ſuppliciorum, tanquam ſubſidium & auxilium propoſiti gaudij haud cunctanter excipit & admittit: ignem tanquam materiæ purificatorẽ, gladium tanquam direptorem coniunctionis, quâ mens cum materialibus & carnalibus coaluit, omnes labores & dolores quicunq; excogitari poſſunt,tan-
quam

quam medicamentũ noxio voluptatis veneno aduersans cupidè atq; parato animo suscipit. *Quia vt S. Chrysost. hom. 25. in Genesim.* Amor in Deum grauitatem molestiarũ imminuit, neque sentiri sinit dum nos inuaserint. *Hinc serui Dei metuunt ne non ament Dominum quando tribulationum in se horrorem persentiscunt: dum non iudicant practicè, quòd pati sit bonum, & valde magnum bonum. S. Diadochus cap. 91.* Qui voluntate quâdam insatiabili diligit Deum: tametsi infinitis contumelijs & incommodis ab alio afficiatur, tamen non irascitur ei, sed potiùs cum eo qui contumelias & damna intulit, manet copulatus. *talis verè amat Deum: at verò* qui non diligit, manet in morte. *Audiamus quàm S. Chrysostomo Orat. 8. in epist. ad Ephes.*

placeant tribulationes. Vinctum esse propter Christum est præclarius quàm esse Apostolum, quam esse Euangelistam, quàm habitare cœlos: fortassè præclariùs est quàm sedere à dextris, est magnificentius quàm sedere super duodecem sedes, quàm collocari cum Angelis, quàm vnum esse ex Potestat b⁹ quæ sunt circa cælos aut circa thronos. *Audiamus & S. Ioannem Climacum quàm necessarias iudicet afflictiones gr. 4.* Is qui ad placidam animi quietem, & ad Deum currit, omni die quo maledicta non sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse arbitretur.

3. Ob paruorum neglectum sæpè veniunt ad interitum.

Parua sæpè mala graues traxerunt secum ruinas, & veniales culpæ, letalium

talium permissione sunt punitæ. S. Ambr. in Psal. 1. Vt in stipulam ignis insiliens inhæret ac permanet, donec omne quod corripuit absumat, ita vel exigua scintilla peccati. *S. Isidorus Hispalensis lib. de summo bono cap. 1.* Diabolus est serpens lubricus, cuius si capiti, id est primæ suggestioni non resistitur, totus in intima cordis, dum nō sentitur illabitur. *S. Hieron. epist. 34.* Et Sancti corruunt, si fuerint negligentes. *quare?* quia maledictus qui facit opus Dei negligenter. *At verò abeat Deus omnia sua tollit quem maledicto subiectum videt. Opera verò nostra bona sunt verè res Dei. Sic enim habet S. Ambr. lib. 1. de Cain. & Abel. cap. 10.* Quidquid sanctum cogitaueris hoc Dei munus est, Dei inspiratio est, Dei gratia. *Præterea illud viris Deum timenti-*

bus occurrere debet, quod inculcat Nazianz. Orat de fuco. Illud velim non ignores, rugam tibi turpiorem esse, quàm maxima vulnera ijs, qui in sæculo viuunt: nec enim tam notabilem ac conspicuam in sordidis, quàm in puris vnius coloris vestibus labes aliqua fæditatem habet. *&* cui plùs datum plùs ab eo requiritur: *quò plura in seruum suum contulit Deus, eò magis offensa illi displicet. aliquo suo modico næuo, modico vitio, grande scandalum sæcularibus vir facit in opinione virtutis constitutus: & quod in ore sæcularis veluti nugæ habetur, ex ore illius si processerit, velut blasphemia notatur. Adde quod dixit Saluianus lib. 3. de prouid.* Voluit Saluator vt quàm est pura pupilla, tam pura sit Christiani vita. *Parua sæpè credimus quæ non parùm infirmiores afficiunt,*

parua

parua quæ non parum Deo displicent, quæ Spiritum Sanctum à nobis auertunt. S. Bernar. serm. 3. de Ascens. Domini. Ipsi Apostoli Spiritu S. repleri nequiuerant; quia carni Dominicæ etsi Sanctæ inhærebant. *quàm paruum hoc vitium si vitium! quàm exilis imperfectio aliquo affectu non pure supernaturali, etsi honestissimo, fuisse occupatum: & tamen hæc macula Spiritum Sanctum, tam necessarium non vni alicui personæ, sed totius mundi conuersioni, Christi glorificationi, inhibebat! S. Petrus vt docet S Tho. 2. 2dæ q. 43. à 2. ad 2. ex quodam pietatis affectu in Christum, volebat passionem impedire, & dixit.* Absit à te Domine, non erit hoc. *& statim audiuit.* Vade post me Sathana, quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. *Ita idem Petrus non admittebat lauari sibi pedes & dictum*

Etum est illi: Si non lauero te, non habebis partem mecum. *Affe-ctum autem eiusmodi inter carna-lem & fædum, & spiritualem, notat esse medium B. Laur. Iustin. fascic. amor. c. 3. dicitq́ eum esse,* qui se pariter cum dilecto Deo diligit, & non solùm Deum sed & dele-ctationem propriam, diligendo Deum diligit, & non nisi cum difficultate carentiam eius quem diligit, patitur, *& talis fortassè non in paucis Dei seruis reperitur.*

4. Et tamen paruis lapsibus sumus obnoxij.

Et verum hoc est quod S. Diado-chus cap. 77. docet. Paucissimorũ est, lapsus suos perfectè cogno-scere. *& S. Gregor. in Psal. Pænit.* Sancti viri licet iam magnâ cha-ritate luceant, aliquas tamen peccati nebulas, veluti quasdam noctis

noctis reliquias nolentes trahunt. *S. Iſid. Hiſpal. lib. 2. ſent. c. 18.* Quamuis in hoc ſæculo magnâ iuſtitiæ quiſque claritate reſplendeat, nunquam tamen ad purum peccatorum ſordibus caret. *Imò cùm detractio ſit ex ſuo genere graue ac mortiferum crimen iuxta S. Tho. tamen iuxta eundem 2. 2dæ q. 73. à 2. ad 2.* Paucos eſſe vel nullos, qui non ſint detractionibus dicendis obnoxij. *S. Chryſoſt. lib. 1. de compunct. cordis.* A vitio temerarij iudicij, neque ſæculi homines, neq; Monachorum vllum facilè inuenies liberum.

5. Sæpe nec puras habent, nec veras virtutes.

S. Bern. 72. in Cant. In tempore & corpore iſto, nulla noſtra virtus ad purum ita defæcata

erit, nulla ita suauis & mera, vt Sponso *Christo* habilis sit ad potandum, *&* nimirum, si ipsæ quoq; iustitiæ nostræ, omnes ad lumen veritatis inspectæ, velut pannus menstruatæ inueniantur, iniustitiæ deinceps quales reputabuntur? Si lumen quod in nobis est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? *Cassianus coll. 14. cap. 6.* Impossibile est vnum eundemq; hominem simul vniuersis fulgere virtutib⁹, quas si quis voluerit pariter affectare, id in eum incidere necesse est, vt dum omnes sequitur, nullam integram assequatur. *quanquam hic locus explicari debet de prima acquisitione virtutum, quas omnes simul quærere impossibile est: tamen quantum hoc sit iugum seruorum Dei, cùm pauci inueniantur, qui sint in possessione, & non potiùs in acquisitio-*

stione! Sed illud non leuius quod ostendit S. Climacus gr. 8. coll. 4. Quandoq; dæmones, cùm saturitate fuerimus distenti, compungunt nos: rursum cùm ieiunauerimus obdurant, vt seducti lacrymis, parenti vitiorum gulæ, ac delicijs nos ipsos exponamus. *en quantum periculum, & quàm fallax! Sed & illud non minus de quo Richard. in 6. Cant.* Dulcis in Deum affectus, quodammodo carnalis est & fallax; & humanitatis interdum potiùs quàm gratiæ, cordis quàm Spiritûs, sensualitatis quàm rationis, ita vt magis accedat aliquando ad minus bonum, & minus ad maius. *Sed licet etiam signa in nobis appareant virtutum nondum absq; metu relinquimur. S. Bern. libro 2. consid. 6.* Quàm multæ quas putaueras fruges, diligenter inspectæ, vepres po-

potiùs apparebunt! imò ne vepres quidem: annosæ & veternosæ arbores sunt, sed non fructiferæ, nisi fortè glandium, aut siliquarum quas porci manducent. *Audiamus etiam S. Basil. reg. 17. breu. De verbis ipsis quid sentiat bonis.* Licet verbum ipsum quod dicitur, genere ipso de numero sit bonorum, tamen nisi ad ædificationem fidei dirigatur, nequaquam propterea quòd bonum sit, liber sit à periculo, qui illud locutus sit, quippe, qui videlicet ex eo, quòd ad ædificationem illud non accommodauerit, contristare noscitur Spiritum Sanctum Dei.

6. Multa pericula à seipsis patiuntur.

Iam verò corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & sensus no-

stri

stri nobis insidiantur. de gustu circa ipsam aquam monuit S. Antonius S. Paulum simplicem. Non minùs per aquæ abundantiam, phantasias animæ fieri, quàm per vinum calorem corporis increscere. *Oculos vocat S. Greg. 21. Moral. 2.* Raptores ad culpam: quisquis enim per has corporis fenestras incautè exterius respicit, plerumq; in delectationem peccati etiam nolens eadit, atq; obligatus desiderijs incipit velle, quod noluit. *S. Hieron. ad Eustachium scribens, monet.* Nullum aspectum esse tutum. *Eccli. 3.* Nequius oculo quid creatum est? *De lingua idem cap. 28.* Multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quasi qui interierunt per linguā suam. *Et vniuersim S. Iacob. c. 2.* In multis offendimus omnes. *& Eccl. 2.* Non est homo iustus

in

in terra, qui non peccet. *Nostra mens quàm fluxa, quàm facilè dilabitur cùm oramus*; *& de hoc malo scripsit S. Ambr. lib. 1. de Cain. & Abel. c. 9.* An nescis quàm graue sit in Oratione contrahere peccatum vbi speras remedium? certè Dominus per prophetam docuit hoc graue esse maledictum; dicens: & oratio eius fiat in peccatum. *Et Iulius Papa epist. ad Episcopos Ægypti, de distractionibus mentis, alijsq; negligentijs quæ inter sacrificandum accidunt, ita scripsit.* Cùm omne crimē atq; peccatum oblatis Deo sacrificijs deleatur: quid de cætero pro delictorũ expiatione dabitur, quando in ipsa sacrificij oblatione peccatur? *Nam vt docuit Tertull. lib. de Orat. cap. 10.* Sit de tali Spiritu emissa *Oratio*, qualis est Spiritus ad quem mittitur: nequit enim

enim agnoſci à Spiritu S. ſpiritus inquinatus, aut triſtis à læto, aut impeditus à libero. nam Aduerſarium recipit nemo, nemo niſi comparem ſuum admittit. *Debet itaq; conari qui orat, vt ſit quodammodo tam purus, tam expeditus ab omni næuo, atq; ipſe Spiritus Dei. S. Ephrem etſi minus, multum tamen ab orante requirit, ſerm. de virginit.* Eſto totus orationis tempore velut cæleſtis Angelus, ſicq; contende vt oratio tua ſit ſancta & pura, immaculata & irreprehenſibilis, vt cùm illam ſurſum aſcēdere viderint, portæ cæleſtes, gaudentes vltrò confeſtim aperiant ei: vt ipſam cernentes Angeli & Archangeli cuncti, lætantes illi occurrant, & coram Sancto atq; excelſo throno, immaculati Domini, ipſam offerant: ſic ergo ſemper Orationis
horâ

horâ esto Deo coniunctus, vt Cherubim atq; Seraphim. *Et tamen aduertit S. Hieron. adu. Lucif.* Conueniat vnusquisq; cor suum, & in omni vita inueniet, quàm rarum sit fidelem animam inueniri, vt nihil ob gloriæ cupiditatem, nihil ob rumusculos hominum faciat. Neq; enim statim qui ieiunat, Deo ieiunat: aut extendens pauperi manum, Deo fœnerat: vicina sunt vitia virtutibus, difficilè est Deo Iudice esse contentum. *B. Lauren. Iustin. comp. & compl. perf. Christ. col. 19.* Rarus profectò reperitur, qui solo testimonio contentus sit diuino. *B. Damiani his subiungendus lib. 5. epist. 3.* Quid prodest, quid quid homo faciat, si hoc non placeet Deo?

7. De-

7. Debent omnia perfectissimè operari.

Ad perfectionem verò illamq; maximam quomodo obligamur, non in sola duntaxat oratione, sed etiam in alijs actionibus, docet S. Thomas opusc. 62. Diligentiam apponere debemus, vt singula opera nostra quantum vnquam meliùs possumus, faciamus ex omni virtute Domini Nostri IEZV Christi, & cum omni desiderio triumphantis & militantis Ecclesiæ, & sub nomine Creatoris. quasi tota salus nostra & omnis laus Dei, & vniuersitatis vtilitas ex vno opere dependeat: quasi nunquam ad id opus reuersuri, neq; aliud postmodùm facturi. *Passiones verò nostræ seruo Dei iuxta S. Ambr. lib. de arca & Noë cap. 25.* ita debent menti, *id est rationi,* vt

olera rustico esse subiectæ. *postquàm verò* hæc omnia feceritis, dicite serui inutiles sumus.

8. In feruore sæpe superantur in suo genere à Filijs huius mundi.

Clamabat olim S. Bern. serm. 1. de altit. & bassit. cordis. Magna confusio, magna valdè, quòd ardentiùs illi, *id est filij mundi*, perniciosa desiderant, quàm nos vtilia; citius illi ad mortem properant, quam nos ad vitam, &c. vilescunt eis omnia pro desiderio minoris fortè rei, quam alteri cæperint inuidere. *ideò iuxta mentem B. Laur. Iustin. lib. de Obedient. cap. 21:* Surgent in iudicio cum seruis Dei, & ex sua cordis ambitione, redargutione illos dignos esse ostendent, tanquam solicitudine & affectione inferiores.

riores. *& paulò post.* Filij mundi se faciunt gehennæ Filios, vt attollantur honoribus, cæteros præcellant laudibus, atq; terrenis ditescant opibus. Serui Dei verò cæleste vocantur ad Regnū, & adire pænè recusant, &c. meliùs illis fuerat viam veritatis nō agnouisse, ac virtutum arduum iter nō initiasse, quàm post agnitum & inchoatum retrorsum ire. *S. Theodorus Studita serm. 17. in æstat.* Scelus est operarios carnales promptiùs opifica tractare, nos spiritualia studia segnes & dissolutos adire: illos sudore fluentes à laboribus non abstinere, nos contentionis Monasticæ fastidio duci. *Itaq; scelus est, si opifex aut mercator ob lucrum, miles ob stipendium plura sustineat, quàm ego propter cælum. S. Chrysost. hom. 79. ad pop.* Si Deus nostrum in Ora-
 tio-

tionibus torporem & negligentiam exquirat, & quòd in eius conspectu positi & orantes, neq; tantum ei præbeamus honorem, quantum Dominis serui, quantum Ducibus milites, quantum Amicis Amici, nunquam veniã habebimus? nunquid excusationem assequi poterimus? non arbitror ego. *vbi videtur innuere eiusmodi torporẽ esse irremissibilem.*

9. Nec satis mala cauere, nisi bona fecerimus.

Sed licet nulla mala admiserimus, si tamen bona nulla egerimus, minimè saluabimur, audi S. Basil. orat. quòd mandata præterimus. Arborem plantauit quidam in vinea sua Lucæ 12. & venit quærens fructum eius & non inuenit: & ait Vinitori, iam tres anni sunt quibus venio quærens in ea fructum-

ctum nec inuenio, excide illam ne terram occupet. Alibi verò clariùs hoc oſtendere iudicium videtur: cùm dicit; Diſcedite à me maledicti, eſuriui enim &c. Hoc enim non aliquid eorum quæ prohibentur; ſed eorum quæ ſunt imperata, negligentiam atque omiſſionem infert. Multa quoq; ſimilia inuenimus, quibus facilè oſtenditur, quòd non ſolùm, qui male faciunt digni ſunt morte, ac igne inextinguibili cruciabuntur, ſed etiam qui officium deſerunt, ac benefacere minimè curant, cum eis vnâ damnabuntur. Nec ſolùm ij ſed etiã qui quod boni agunt, negligenter agunt, pænas omninò dabunt. Scriptum eſt enim. Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter. *Atqui bonum ex integra cauſa? itaq; ſolùm illud*

est bonum in quo nullus est defectus, *quàm* verò paucula eiusmodi in nobis! *ideò* humiliemur sub potenti manu Dei, & salutem nostram in timore & tremore operemur, satagentes certam facere vocationem nostram per bona opera. *Altus nobis præfixus est scopus.* Estote perfecti sicut & Pater vester qui est in cælis.

10. Debent practicè cognoscere Deum.

Hæc est vita nostra, ait Euangelium, cognoscere Patrem Deum, & quem misit Filium. Quid verò sit cognoscere, docet Clemens Alex. lib. 3. pædag. cap. 1. Qui Deum cognoscet, ei assimilabitur, & quàm paucissimis fieri poterit indigens fiet, solus autem Deus re nullâ indiget.

11. Magnam debent quære-
re humilitatem.

S. Diadochus dixit & verè, c. 95. Res est difficilis ad comparandum, humilitas *at verò S. Cypr. de Christi Nativ.* Fundamentum sanctitatis semper fuit humilitas, *S. Chrysost. in acta hom. 30.* Mater, radix, altrix, & fulcimentum, & vinculum bonorum humilitas. *Sed quàm sit difficilis, cognoscitur ex suis effectibus, quos enumerat Beatus Laur. Iustin. de compunct.* Stat subiectus humilis, prostratus omnibus, Deo deuotus, beneuolus fratribus, non contradicit, non murmurat, non irascitur, non reddit malum pro malo, neque maledictum pro maledicto, accusatus tacet, iniurijs lacessitus orat, tentationibus probatus sustinet, laboribus grauatus ministeria perficit.

12. Vi-

12. Vitia excisa repullulant.

Sed licet vitia exciderimus magno labore, & virtutes inseruerimus, facillimè & vitia redeunt, & virtutes intereunt. in quo infelicires sumus latomis, qui licet grandi labore lapidem quadrent, nunquam tamen ille ad priorem figuram redit S. Bern. serm. 58. in Cant. Credite mihi & vitia putata repullulant, & effugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuò excitantur. *& hoc quidem licet aliquis omnia penitùs vitia sustulerit: nam si partem reliquerit etiam minimam,* ait *S. Chrysost. hom. 19. ad pop.* Ne mihi dicas maiorem partem expediui, sed nisi totum emendasti, nondum te quidquam fecisse puta. hoc enim exiguum neglectum, & omne reliquum destruit. sæpiùs namq; domos

mos ædificantes homines, & tectum imponentes, vnius tegulæ excussæ curam non gerentes, totam domum perdiderunt.

13. Iudicia Dei admiranda, & occulta.

Plorabat olim, vt in Schola ss. Patrum fol. 180. scribitur B. Bertrandus Ord. S. Dominici, idq; plorabat continuò, rogatus causam, dedit. Cur non amarissimè fleam, cùm non certò sciam, an æternæ salutis compos sim futurus? *idem deplorabat S. August. Soliloq. cap. 29.* Magna sunt Iudicia tua Domine Deus, Iudex iuste, & fortis, qui iudicas æquitatem & inscrutabilia facis & profunda, quæ cùm considero contremiscunt omnia ossa mea, quoniam non securatur homo super terram; vt seruiamus tibi piè & castè cun-

ctis diebus vitæ nostræ in timore; & exultemus tibi cum tremore, vt non sit seruitium sine timore, neq; gaudium sine tremore; & non glorietur accinctus æquo & discinctus, neq; glorietur ante te omnis caro, sed paueſcat & contremiſcat à facie tua, cùm ignoret homo vtrum amore an odio dignus sit, sed in futurum omnia reſeruantur incerta. Vidimus enim multos Domine & audiuimus, quod vtiq; sine magno tremore non recolo, sine multo timore nõ cõfiteor, aſcendiſſe primitùs quodãmodo vſq; ad cælos, & inter ſydera nidum ſuum collocâſſe, poſtmodum cecidiſſe vſq; ad abyſſos, & animas eorum in malis obſtupuiſſe. Vidimus ſtellas de cælo cecidiſſe ob impetũ ferientis caudæ Draconis; & eos qui iacebant in pul-
uere

uere terræ, à facie subleuantis manûs tuæ, Domine, mirabiliter ascendisse. Vidimus viuos morientes, & mortuos à morte surgentes, & eos qui inter Filios Dei ambulabant in medio lapidum ignitorum quasi lutum ad nihilum fluxisse. Vidimus lucem obtenebrasse, & de tenebris lucem processisse, quia publicani & meretrices præcedunt Incolas in regno cælorum, filij autem Regni eijciuntur in tenebras exteriores.

CAPVT V.

GRAVE IVGVM SVPER PECCANTES.

1. Miseria peccantis, quoad animam.

D*Vm peccas mortaliter, amittis Deum, qui erat tuus: amittis*

æternæ hæreditatis iura, quod est multò plùs, quàm totius mundi regna amittere. Fæditatem in oculis Dei atq; Curiæ cælestis immanem contrahis. S: Ambr. 1. de offic. c. 12. Conscientia peccatoris grauiùs fætet omnibus sepulchris. Traditur peccator, *ait Tertul. lib. de fuga.* diabolo tanquam carnifici in pænam: *teste S. Chrysost. hom. 30. ad pop.* Peiùs est peccare, quàm à dæmone obsessum esse, *teste S. Aug. in expos. epist. Rom:* Vnus peccando, animam suam diabolo vendit, accepto tanquam pretio dulcedine voluptatis. *Peccans suam voluntatem pluris facit quàm Deum, atq; ita bono infinito præponit: imò bono infinito præfert dæmonis voluntatem. Bestiâ efficitur ingratior, quæ suos Genitores, & Benefactores amat,* cognoscit enim bos possessorem & asinus præsepè Do.

pè Domini sui. *Insuper deuenit eò impietatis peccator, vt Christum sibi rursus crucifigat. Complexus aliqua horum S. Chrysost. cùm 23. hom. ad pop. dixit.* Hominem malum, peiorem esse bestijs & dæmone. *imò non quocunq; dæmone, sed ipso Lucifero. Nam Lucifer se tantùm voluit Deo similem esse: non verò se prætulit. Sed peccator millies viliorem creaturam, scilicet voluptatem propriam præfert Deo, & hanc præ Creatore eligit. Contrahit deniquè quendam in anima lethargum: quod in Iona cap. 3. exprimitur, ita vt nihil curet etsi illum barathrum & mille pericula circummugiant. Omnia opera inficit, vt fæda & enormia Deo compareant. Sed verius est mors quam lethargus, siquidem excitari non potest viribus uaturæ Ezech. 18.* Anima quæ peccauerit ipsa morietur. *S. Aug. in Psal. 70.* Duæ

vitæ sunt, vna corporis, altera animæ; sicut vita corporis est anima, ita vita corporis Deus est, quomodo si anima deserat, moritur corpus: ita si Deus deserat, moritur anima. *atq; ita putidissimum cadauer efficitur. Ampliùs dixit S. Bern. serm. de S. Benedicto.* Sicut caro porcina, cùm comeditur, nostræ adhæret carni, vt iam sit vna caro: sic transgressor præcepti Dominici, spurcos sibi sociat spiritus, & adhærendo eis vnus cum eis efficitur dæmon.

7. Est certa mensura peccatorum, etsi ignota nobis.

Qui operatus omnia in pondere & mensura, etiam statuit peccatorum numerum, quem vbi miser attigeris, non apponet misereri Deus. Sed hoc terribile negotium explicet nobis S. Greg.

S. Greg. 25. Moral. 9. Iusto Dei iudicio augeri culpa permittitur, vt ad feriendum altiùs quandoq; cumuletur. *Hinc 1. Thessal. 2.* Vt impleant peccata sua semper. *Psal. 68.* Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, vt non intrent in iustitiam tuam. Hinc de Domino dicitur. Immissiones per Angelos malos, viam fecit semitæ iræ suæ. Cor prioribus peccatis aggrauatum, iustè permittit etiam subsequentibus malignorum spirituum persuasionibus falli, quod cùm dignè culpa trahitur, reatus eius in pœna cumulatur. Vnde & iræ suæ Dominus viam fecit de semita, latior enim est via quàm semita. *Gen. 15.* Nondum completa sunt peccata Amorrhæorum. *Deu. 32.* Ex vinea Sodomorum vitis eorum, & propago eorum ex Gomorrha,

morrha, vua eorum vua fellis, & botrus amaritudinis in ipsis, furor draconum vinum eorum, & furor aspidum insanabilis. Nonne hæc omnia congregata sunt apud me, & signata in thesauris meis, in die vltionis reddam eis. Quam multa eorum mala enarrauit? & tamen illico adiungit. In tempore quo lapsus fuerit pes eorum. ecce atrocissima illorum facinora describuntur, & tamen ad vltionis diem adhuc sequens lapsus aspicitur. *(ad diem nempe vltionis, quem sibi Iustitia Dei præfixit post certum numerum & pondus peccatorũ)* quo eorum culpæ cumulentur. *de quo ipse monuerat S. Ephrem. Parænes. 47.* Vide ne præscriptum tempus impleatur, aliudque tempus non inueniamus.

3. Pec-

3. Peccatum multa mala affert in corpore & temporalibus.

Certè iudice S. Chryſoſt. hom. 5. de pænit. Ex peccato bella, morbi, atq; omnes quotquot nos premunt paſſiones. *S. Hieron. epiſt. 2. ad Heliod.* Noſtris peccatis Barbari ſunt fortes, noſtris vitijs Romanus ſuperatur exercitus. *Quia lex apud Deum inſuperabilis, quam S. Greg. 9. Moral. 17. his verbis exponit.* Delinquenti Dominus nõ parcit, quia delictum ſine vltione non deſerit: aut enim ipſe hoc homo in ſe pænitens punit: aut hoc Deus cum homine vindicans punit. *Deus enim ſumma ſanctitas, itaq; peccato ſummè aduerſatur, & ſi hoc verum de omni peccato, multò magis de noſtro. Peccauit Lucifer, ſed pro illo Chriſtus non fuit paſ-*

passus, nunquam illi fuit remissum, nunquam vidit aliquem ob peccatum punitum: quod in nobis euenit, & aggrauat quocirca necesse est vt vel nos puniamus in nobis ipsi, & ita iuxta condignum puniamus, vt nihil supersit pœnæ: vel Deus puniet, sed terribile est incidere in manus Dei viuentis. *& quidem iuxta S. Chrysost. hom. 46. ad pop.* Maximè oportet timere peccantes, cùm graue patimur nihil. cùm enim particulares exigit pœnas Deus, leuem nobis fecit ex his retributionem. cùm autem in singulis peccatorum longanimiter agit, ad magnam in talibus permanentes, vltionem seruat. *Nam peccatum non tantùm postulat, sed etiam extorquet vindictam. Audiamus de hac re S. Massiliensium Episcopum Saluianum lib. 1. de gubern. Gen. 18.* Clamor Sodomo-

rum

rum multiplicatus est nimis. Pulchrè clamorem in se habere dixit peccata. Grandis absq; dubio peccantium clamor est, qui à terra ascendit ad cælum. Quare autem peccata hominum quasi clamare testatur? Scilicet quia cædi aures suas Deus dixit clamoribus peccatorum, nè differatur pœna peccantium. Et verè clamor & quasi grandis clamor est, quando pietas Dei peccatorum clamoribus vincitur, vt peccantes punire cogatur. *hoc ipsum idem S. Pater prosequitur ibid. lib. 4.* Vim facimus pietati Dei, ac manus quodammodo afferim⁹ misericordiæ suæ: ac sicuti illi solent qui munitissimas vrbes obsident: aut firmissimas arces vrbium capere, ac subruere conantur; omnibus absque dubio eas, & telorum, & machinarum generi-

neribus oppugnant: ita nos ad expugnandum misericordiam Dei, omni peccatorum immanium scelere, quasi omni telorum genere pugnamus *Isaiæ 15.* Ecce omnes ignem accenditis, & vires præbetis flammæ: ingredimini in lucem ignis vestri, & flammæ quam accendistis.

4. Hæc ipsa mala etiam peccatum veniale ex parte inducit.

Vniuersim de quocunque peccatore dixit S. Cyprianus de Cardin. oper. Christi. Non pertinet ad te Domine, nec ex tuis est, qui te non diligit: nec diligit qui te scienter offendit. *& S. Basil. proœm. in reg. fus. ita argumentatur.* Quis est Filius, qui propositâ ipsi Parentis gratiâ, cùm in rebus maioribus ipsi obsequatur, in ijs quæ leuio-

leuioris momenti sunt, prudens *hoc est sciens volens*, ipsum velit offendere, ac non multò magis illorum Apostoli verborũ meminerit. Nolite contristare Spiritũ Sanctum in quo obsignati estis. *Itaq; qui scienter etiam in paruis peccat ad Christum non pertinet, & Spiritum S. contristat. vnde meritò Cassianus coll. 14. c. 11.* Omnis cogitatio non solùm turpis sed etiam otiosa, & à Deo quantumcunq; discedens, à perfecto viro immundissima fornicatio deputatur. *& S. Dorotheus serm 20.* Longè meliùs est corpus tuum & omnia perire simul, quàm lædi animam etiam in re minima. *imò S. Hieron. epist. 14. ad Celant.* Nescio an possimus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: estq; ille prudentissimus, qui non tam con-

cōſiderat quod iuſſum eſt, quàm quis iuſſerit, nec quantitatem imperij, ſed imperantis cogitat dignitatem, quæ infinita eſt. *Ipſa boni dilatio non ſub graui peccato imperati, certè valdè venialis eſt culpa: audi tamen de ea S. Bern. epiſt. 108.* Aduertè hanc dilationem quam tu tibi indulſiſti, eſſe iniuriam Dei: non eſſe annum placabilem Deo, ſed diſcordiæ cum Deo ſeminarium, iræ fomitem, nutrimentum apoſtaſiæ; qui ſpiritum extinguat, gratiam intercludat, teporem afferat, qui Deo ſolet vomitum prouocare. *Si tantum malum eſt differre bonum: quantum putas malum eſt ipſum patrare malum, & malum contra infinitum bonum. & licet illa verba S. Bernardi directè impetant eum qui differebat ingredi ſtatum religioſum: ad quamcunq; tamen boni dilatio-*

lationem optimo iure extenduntur. De venialibus certè loquitur S. Aug. hom. vlt. ex 50. quod sint velut scabies, quò plura sunt necant, *scilicet dispositiuè sicut morbi*, & nostrũ decus exterminant. *S. Cæsar. Arelatensis*, quòd sint pustulæ, & quasi horrendâ scabie replentia animam, & horrendam facientia. *& ita mentis nostræ oculos infuscant vt lumen diuinum non percipiant. Ita S. Bernard. de Conuers. ad Cler. cap. 25.* Odibilis macula quæ beatam adimit nobis visionem, & execrabilis negligentia quâ dissimulamus interim illius oculi, *scilicet interni*, mundationem.

5. Alij effectus peccatorum venialium.

Ne venialia contemnamus, attendamus quid dixerit S. Bern. serm. 1.

in

in Conuerſ. S. Pauli Cauete deinceps nequis parua reputet, quamlibet parua, ſi ſcienter delinquere conuincatur. Nemo dicat in corde ſuo, leuia ſunt iſta, non curo corrigere, non eſt magnum ſi in his maneam venialibus minimiſq; peccatis. Hæc enim dilectiſſimi impænitentia, hæc blaſphemia in Spiritum Sanctũ, hæc blaſphemia irremiſſibilis. *Et qui negligunt venialia, ruere in mortalia permittuntur. ita S. Greg. 3. p. paſtor. cap. 14.* Qui peccata minima flere, ac deuitare negligit, à ſtatu iuſtitiæ, non quidem repentè, ſed partibus, totus cadit. *S. Iſid. Hiſpal. lib. 2. ſentent. cap. 9.* Iudicio diuino in reatum nequius labuntur, qui diſtringere peccata ſua minora, contemnunt. *Et terribile eſt quod S. Greg. 3. p. paſtor. reliquit.* Nonnunquã dete-

deteriùs in parua, quàm in magna culpa peccatur: maior enim quò citiùs agnoſcitur, eò etiam celeriùs emendatur: minor verò dùm quaſi nulla creditur, eò peiùs quò & ſecuriùs in vſu retinetur. *Certè leue eſt in oratione mente diſtrahi, dum oratio non eſt ex præcepto, at illud quanti fecerit Caſſianus coll 23. cap. 27.* Non iniuſtè, non ſolùm leui peccato, ſed etiam grauiſſimo impietatis crimine adſtringitur, qui precem Domino fundens, ſubitò à conſpectu eius, quaſi ab oculis non videntis, nec audientis; cogitationis improbæ vanitatem ſecutus, abſceſſeris. *Leue eſt mendacium quod in nullius damnum vergit. at S. Dorotheus ſerm. 9. dixit.* Nullus mendax adhærere vnquam Deo, aut vniri poteſt. *Quia, vt S. Bern. ſerm. 59. in Cant.* Non

potest virtus pariter cum vitijs crescere. *Imò S. Hieron. cùm numerando alia vitia, etiam mendacium recensuisset asseruit.* Quoties vitijs vincimur, Deum negamus. *Veniale etiam quodammodo ad fædus cum dæmone disponit: ita enim S. Macarius hom. 27. vniuersim de peccatis loquitur.* Ex proposito, *id est deliberatè*, vitiosi sunt hi, qui suam ipsorum voluntatem vitio tradiderunt, delectantur cum illo, amicitiamque contrahunt: huiusmodi cum Sathana pacem habent. *Venialia etiam aliquomodo irremissibilia sunt, si voluntariè fiant S. Chrysost. serm. de Cant. Dauid.* Qui volens delinquit, vel spontè furit, dæmon est, neq; veniam ab hominibus, neq; misericordiam promeretur.

6. Venialia præparant ad mortale.

Quomodò à venialibus ad mortalia sit descensus explicat S. Ioan. Chrysost. hom. 19. ad pop. Exiguum neglectum, & omne reliquum destruit. Sæpiùs namq; domos ædificantes homines; & tectum imponentes, vnius regulæ excussæ curam non gerentes, totam domum perdiderunt: & in vestimentis idem euenire, quis cernere non possit? etenim parua in illis facta scissura non resarcita; magnam facit disruptionem. Hoc & in torrentibus multoties euenit. etenim si illi vel minimum cæperint ingressum, totum introducunt fluentem. *& Cassianus lib. 5. instit. cap. 20. de venialibus gulæ, ita loquitur, vt ad reliqua extendi possit.* Qui gulæ super-

fluos inhibere appetitus non potuit, quomodo æstus carnalis concupiscentiæ extinguere valebit? & qui non quiuit passiones in propatulo sitas peruictasque compescere, quomodo occultas, nulloq; teste prurientes, poterit debellare? *S. Isid. Hispal. lib. 2. sent. cap. 19.* Experimento, vel contemptu minorum peccatorum, maiora comittuntur.

7. Mortale trahit in aliud mortale.

Hoc in peccato, maximè mortali, pessimum est, quia non diu solum est. S. Greg. hom. 11. in Ezech. Omne quod priùs committitur peccatum est, sed si citiùs pænitendo non tergitur, iusto iudicio omnipotens Deus obligatam peccatis mentem, etiam in culpam alteram permittit cadere, vt qui

fiendo

flendo & corrigendo noluit mundare quod fecit peccatum, incipiat peccato cumulare. *Idem in Ezech. hom. 9.* Districta sunt Omnipotentis Dei iudicia, & qui peccatorem expectat diu vt redeat, non redeunti atq; contemnenti, ponit adhuc vbi grauiùs impingat. Peccatum quippe quod per pænitentiam citiùs non deletur, est & causa peccati, aut peccatum simul, & causa, & pæna peccati. Hoc autem nobis cum tremore cõsiderandum est, quomodo Iustus & Omnipotens Deus, cùm præcedentibus peccatis irascitur, permittit vt cæcata mens etiam in alijs labatur. *Vnde Moyses ait Gen. 15.* Nondum completa sunt peccata Amorrhæorum. *& Psal. 68.* Appone iniquitatem super iniquitatem, vt non intrent in iustitiã tuam.

& Oseæ 5. Maledictum & mendacium & furtum & adulterium inundauerunt, & sanguis tetigit sanguinem. Sanguis enim sanguinem tangit, quando peccatum peccato additur. *Apoc. 22.* Qui nocet noceat adhuc, & qui sordidus est sordescat adhuc.

8. Facit vt Deus nesciat peccatorem.

Dum verò in hac miseria versatur peccator, incurrit quandam obliuionem apud Deum. S. Greg. in 1. Reg. cap. 4. Vnusquisq; ibi per peccatum proijcitur, vbi occultatur, & quasi perditus vbi sit nescitur; quando Iustitiæ lucem in qua Deus posuit eum, dereliquit. Hinc est quòd in paradiso post peccatum, primum hominem quærit. Adam vbi es? Hinc de mortuo Lazaro requirit, vbi posuistis eum?

9. Merita

9. Merita deſtruit, mortificat, mala reuocat.

Quidquid antecedenter boni fuiſti operatus, in peccatum incidiſti, amiſiſti. ita Baſil. epiſt. ad Chilonem. Qualem te inuenio talem iudico. Vbi Moyſis tot pro Deo ſumpti labores? nonne momento ad aquam contradictionis, quæ illi ingreſſum in terram promiſſionis prohibuit, perierunt? *Quæ opera exiſtens in mortali operatur, non ſunt ad vitam æternam. hoc oſtendit S. Arſenio ipſe Dominus per viſum.* Qui haurit aquam de lacu, & mittit in collectaculum, ex quo alia parte effluat aqua. Sic qui aliqua bona operatur, ſed quia mala etiam per peccata operatur: ideò pereunt & delentur etiam bona opera quæ facit. In ſacculum *nimirum* pertuſum,

vt hoc ipsum aliâ phrasi eloquitur Sacra scriptura, mittit pecuniam suam, *Aggai 1.*

10. Vnius peccatum tota sæpe regna euertit.

Peccati malum non in solo peccante sistit, sed sæpè in totam communitatem, cuius ille pars, refunditur quoad pœnas temporales; sicut & meritum quoad beneficia huius temporis. ita Gen. 20. propter Pharaonis adulterium in Saram destinatum. Pharaonem flagellauit Deus plagis magnis, sed & domum eius. *Ob peccatum Giezi lepra ad posteros manauit 4. Reg. 5. Hinc S. Basil. h. 8. in diuites auaros.* Per paucos mala ærumnæque ad vniuersum populum sæpiùs perueniunt, & vnius ob noxam tota gens aliquando euertitur. *& hoc non rarò accidit. S. Aug. lib. 9. contra Iulian. cap. 2.*

cap. 2. Quàm multa sunt diuinarum testimonia scripturarum, quæ Parentum peccatis obligant Filios, numerare quis possit? cur enim peccauit Chan & in eius filio Chanaam vindicta prolata est? cur pro peccato Salomonis filius eius diminutione regni punitus est? cur peccatorum Achab Regis Israël, in eius posteros pœna dilata est? *Deus dixit Exod. 20.* Ego sum Dominus Deus tuus, fortis zelotes, visitans iniquitatem Patrum in filios, in tertiam & quartam generationem. *& hoc ipsum non solùm propter mortale, sed etiam ob veniale accidit ita 4. Reg. 24. dat Deus in direptionem regnum Israëliticum, propter vanam gloriam Ezechiæ, ex qua thesauros suos Legatis Babylonijs ostentauit; qui tamen aliàs Rex fuit sanctissimus. Vide ergo o Peccator, quis contra te*

rugitus populorum, quæ accusatio consurget in die Iudicij; cùm palam fiet plurimis quòd propter tua peccata vapulârint: & quam pœnam de te postulabunt? Verùm ob vnius peccatum non solùm in corporalibus bonis, sed etiam in bonis æternis multi (quod est longè horribilius) plectuntur: dum illis gratia subtrahitur efficax. Prædixit hoc fore Nathan ob peccatum Dauidis, nam non tantùm dixit, quòd non esset recessurus gladius de domo eius. *Sed hoc addidit:* Itaque hæc dicit Dominus. Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, & tollam vxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis solis huius. *quæ erant peccata Absolonis & aliorum futura.*

11. Be-

II. Beneficia promissa auertit peccatum.

Hinc etiam oritur vt beneficia quæ Deus destinauerat, imò promiserat, non sequantur: patet hoc Iosue 7. vbi post peccatum Achani Deus cladem in populum suum immisit & addidit; non ero vobiscum, *& tamen Iosue 1. promiserat.* Sicut fui cum Moyse, ita ero tecum. *S. Chrysost. hom. 80. ad pop.* Deus cum aliqua dare bona pollicetur, indignos autem videt effectos, tunc sua reuocat promissa. *Et hoc contingit etiam propter veniale. nam Deus promiserat Dauidi 2. Reg. 7.* Requiem tibi dabo ab omnibus inimicis tuis. *& tamen postquam numerauit populum, in quo iuxta DD. non excessit venialem culpam, etsi millia septuaginta virorum fuerint illi peste sublata in*

pœnam huius peccati, etiam bella sunt permissa.

12. Reliquæ peccati immanitates.

Sed si placet intueri statum animæ Diabolo per peccatum subiectæ, præ oculis habeamus verba B. Isaiæ Abb. Orat. 25. Sicut quando ab hoste capitur ciuitas, imagines prioris Regis euertit, leges condit, portas veteres claudit, nouas aperit &c. Sic etiam anima post susceptum Baptisma (*in aqua, vel remissionem peccatorum, nam latissimè sumit nomen baptismatis hic Sanctus, absolutione Sacramentali*) à diabolo expugnata, qui eam pro libidine sua euertit, atq; vastauit; exturbata veri Regis imagine, suam erexit, fecitq; vt misera anima, sæculi istius curis & solicitudinibus vacaret. *destruit itaq; hostis*

hoſtis per peccatum, in anima gratiam Dei, quæ eſt veri Regis inſigne, virtutes infuſas, dona Spiritûs S. imò ipſum Regem verum in patibulum agit. ita enim B. Petrus Damiani ſerm. 48. fieri ex S. Paulò docet, atq; monet ne fiat. Vide ne rurſus tibimetipſi crucifigas Filiũ Dei, & hoſtem tui habeas, rurſus fabricans crucem, in qua crucifigatur ille, qui reſurgens ex mortuis iam non moritur &c. Cùm enim eleuaste, & ambulas collo extento, caput Altiſſimi ſpinarum multiplicitate contorques. cùm ponis oculos tuos vt non reſpicias cælum, & voluptuoſis carnis tuæ motibus moueris & traheris, durioribus clauis pedes Omnipotentis transuerberas: ab inferiori infers ſupplicium dum momentaneâ voluptate voluntatem Domini ex-

cludis. Cùm prosperaris in iniquitate, fælici cursu rerum, peccata peccatis cumulans, clauum ponis in illius dextra, quem de suis bonis persequi non desistis. Cùm verò abundantiori tristitiâ absorberis, & tuam impietatem pietati Dei præponderas, sinistram eius transfigis: & conceptum furorem, furore tuæ desperationis amplificas. Deniq; cùm præsumis defendere quod fecisti, lancearum ictum lateri Saluatoris intorques. *Hoc verò posito; subiungo decretum S. Gregorij lib. 2. in 1. Reg. cap. 1.* Rationis lex exigit, vt qui Conditorem persequitur, veniâ defraudetur. cuius prece illud peccatum indulgetur, quod in ipsum Indultorem committitur? Quis pro eo Omnipotentē Patrem obsecrat, qui coæternum vnigenitum in-

mor-

mortem damnat. *& lib. 2. in c. 3.* Peccare & de Dei miſericordia præſumere, pelago eius Iuſtitiæ, eſt exponi.

CAPVT VI.
GRAVE IVGVM SVPER PÆNITENTES.

1. Quia ſæpè fit pænitentia ludicra.

HOc punctum è parabola quapiam facilè percipiemus. Fingamus; Occidit quiſpiam nefarie & crudeliſſimè Regi potentiſſimo, ac ſuo maximo Benefactori, optimum ac dilectũ vnicè vnicumq́ue Filium. Deprecatur. Pænitet me vehementer huius facinoris, o Rex optimè: & vt videas quàm pæniteat me vehementer, in ſatisfactionem, vnam tibi ſtipulam, vel paleam offero. O indignitas! illudit offenſo qui taliter ſatisfacit. Sed,

Sed, annon etiam nos occidimus Christum Domini? & illum Christum? quid damus? quâ satisfactione dolorem testamur? vnius scilicet Oratiunculæ idq; tepidissimâ prolatione. Dicat rursus ille sicarius. Amo te mi Rex, & summè amo. Vis scire quantum? minùs certè quam hoc lutum; hanc bilem à me vomitu reiectam. nam mallem te mori & occidi ab aliquo, quàm vt mihi aliquis tollat hoc lutum: scilicet citiùs peccabo mortaliter; quàm auri, argenti, meq; voluptatis iacturam patiar, iram & bilem meam deseram: & licet aliter hoc ore tenùs dicam, experire an non ita reipsâ faciam. Nemo mihi tollat meam bilem quam collegi contra inimicum: nemo persuadeat vt petenti propter te condonem: vt ad vetera amicitiæ iura redeam: & tamen te summè amo. Audite hæc cæli & obstupescite vehementer.

2. Sæpè

2. Sæpe inefficax propositũ.

Iam verò ad omnem dolorem qui peccata aboleat, requiritur propositum efficax de cætero non peccandi. Iratus est quispiam alteri, & proponit irâ eum prosequi, en prodit se in effectu inefficacẽ propositi: deprecatur alter, hic non cedit; blanditur alter, hic durescit; satisfactionem ille spondet, hic abnuit. Agit ille per amicos, respuit. Memorat antiqua merita, ecce iste contemnit. At verò proposuit vitare peccatum, nemo ita vrget, nemo æquè solicitat, nemo lucra, nemo vetera merita, damna futura, & pœnas proponit, sed occasio se minima offert, & ecce ab illo efficaci proposito abit. magis ergo sumus fidi in obsequio dæmonis cum præmio gehennæ, quàm in Christi famulatu cum mercede cæli! Miseros nos si dæmon Christo improperabit vt est apud S. Cypr.

S. Cypr. O Christe non solùm dum peccabant, te mihi postponebant, sed etiam dum reconciliabantur tibi, nolebant attingere mensuram, vt eâdem probarent se tibi efficaciter statuisse, quá mihi probârunt sua proposita. Proponit alter consequi dignitatem, quia efficaciter proponit; patitur repulsam, non cessat: elargitur suas opes in munera ob spem dubiam, comparat amicos, sustinet omnia. en quanta in illo firmum atq; efficax propositum operatur! At hîc oppones, naturam esse pronam in malum, & parem naturæ consuetudinem, oppono etiam quod dixit S Ioan. Clim. gr. 4. col. 11. Consuetudo plurimum valet, & cuncta ex ea pendent, eamq; sequuntur: omninò longè ampliùs valebit in bonis, cùm potentissimum habeat adiutorem Deum, *an gratia inferior viribus quæ ad bonum datur?*

3. Pæni-

3. Pænitentia debet esse digna.

Non dictum est, facitè fructus, Sed facite fructus dignos pænitentiæ. *Legem scripsit S. Apostolus Rom. 6.* Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, ita nũc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. *& ex his suam sententiam videtur formásse S. Greg. hom. 10. in Euang.* Sciendum est quia quisquis illicita nulla commisit, huic iure conceditur vt licitis vtatur: sicq́; pietatis opera faciat, vt tamen si voluerit, ea quæ sunt mundi non relinquat: at si quis in fornicationis culpam, vel fortassè quod est grauius, in adulterium lapsus est, tanto à se licita debet abscindere, quantò se meminit & illicita perpetrâsse. *Certè ille innocentissimus Pænitens Sanctus*

ctus Franciscus, vt de eo S. Bonau. vitæ cap. 50. Nemora replebat gemitibus, loca spargebat lacrymis, pectora manu tundebat &c. Nec malè, *quia vt S Greg. ad S. Augustinum Episcopum Anglorum scripsit resp. ad interrog. 10.* Bonarum mentium est, ibi etiam aliquomodo culpam agnoscere, vbi culpa non est. *& S. Basil docet in Psal. 29.* Non cuilibet animæ gaudium à Deo ingignitur: sed ei quæ peccatū suum vehementi luctu, & assiduâ lamentatione plorauerit, veluti si seipsum mortuum lugeat, qui sanè fletus postremò in gaudium vertitur. *Idcircò S. Bern. serm. in festo SS. Petri & Pauli.* Multi pænitentiâ ducti sunt sed infructuosâ, quoniam pænitentia eorum reprobata est, sicut & prior culpa. *Conijcio causam dum lego Tertull. lib. de pænit.*

Num

Num in coccino & Tyro. (*hoc est in purpura*). pro delictis supplicacare decet. Cedò acum crinibus distinguendis, & pulucrem dentibus climandis, & bissulcum aliquid ferri vel æris vnguibus repastinandis. Si quid ficti nitoris, si quid cocti suboris, in labia aut genas vrgeat. præterea exquirito balneas lætiores, hortulani maritimiuè secessûs. adijcito ad sumptum. conquirito altilium enormem saginam, defecatam senectutem quamq; vini. Quis interrogârit, cur animæ largiaris? Deliqui dicito in Deum, & periclitor in æternũ perire, itaq; nunc pendeo & macerot, & excrucior vt Deum reconciliem mihi, quem delinquendo læsi! Itaque, &c.

4. Modus pænitendi durus.

Sic instituendam docet pæniten-

tiam

tiam S. Ambr. scribens ad lapsam cap. 8. Ergo tu hæc mecum cogitans, & mente retractans, proprij facti tui ipsa esto iudex crudelior. Inprimis omnis cura vitæ huius interimenda tibi est, & quasi mortuam te existimans, sicut es, quomodo possis reuiuiscere cogita. Deinde lugubris tibi accipienda est vestis, & mens ac membra singula, dignâ castigatione punienda. Amputentur crines qui per vanam gloriam occasionẽ luxuriæ præstiterunt. Defluant oculi lacrymas, qui masculum non simpliciter aspexerunt. Pallescat facies quæ quondam viruit impudicè. Demumq; totum corpus incuriâ maceretur cinere aspersum, & opertum cilicio perhorrescat &c. *talem pænitentiam ab vna delicatula persona exigit hic sanctus: tum addit.*

talis

talis vita, talis actio pœnitentiæ si fuerit perseuerans, audebit sperare, etsi non gloriam, certè pænæ euacuationem. *O mi Deus, post tantam pœnitentiam nondum promittit gloriam hic S. Doctor. Sed & S. Cyprianus serm. de lapsis.* Lamentari eum putamus toto ex corde, ieiunijs, fletibus, & planctibus Dominum deprecari? qui epulis affluentibus pastus, postridie cupiditates suas eructat. Qui hilaris ac lætus incedit, quomodo mortem suam defleat. Anima in quacunq; hora peccauerit morte morietur. Si quem de tuis charis mortalitatis exitu perdidisses, ingemisceres dolenter ac fleres, facie incultâ, veste mutatâ, ore deiecto indicia mæroris ostenderes. Animam tuam miser perdidisti, & non acriter plangis, non iugiter ingemiscis?

Qualia verò bona pro peccatis debeamus præstare docet S. Greg. in 1. Reg. lib. 2. cap. 5. A peccatorum nostrorum tunc obligatione soluimur, cùm bona quæ pro eorum impendimus absolutione, malis admixta non sunt. *1. Reg. 7.* Si in toto corde vestro conuertimini ad Dominum Deum, auferte Deos alienos, liberabit vos de manu Philistijm. Audiant ergo, audiant, qui de manu Philistijm liberari desiderant. *Ibid. libro 5. cap. 4.* Quid prodest confiteri flagitia, si vocem confessionis non sequitur pœnitentia? Signum veræ confessionis non est in oris confessione, sed in afflictione pœnitentiæ. Facite dignos fructus pœnitentiæ. Confessionis ornatum non recipit sine fructu afflictionis. *Marci 11.* Arborem sine fructu maledixit.

5. Quos

5. Quos malè pænitet augent pænam.

Non leguntur Filij Heli Patri monenti obstitisse, non obiurgationes risisse: humiliati sunt, sed non verè; quid inde secutum? dicat S. Greg. lib. 1. in 2. Reg. cap. 1. Tanta fuit magnitudo culpæ illorum, vt & conuersionis momenta nō haberent, & à mortis suæ fouea nequaquam surgere possent. & qui iræ Dei pelagus biberant, in damnationis suæ cumulum haberent, non solùm pænam comissi sceleris, sed etiam vindictam contemptæ prædicationis. *Monuit S. Ephrem Paranesi 22.* Demus operam vt digna pænitentiæ opera agamus, ne duplicatū in his supplicium inueniamus, tanquam diuinam gratiā aspernantes, & beneficiorum ipsius

non recordantes. *quòd scilicet nobis præstet auxilia & tempus ad pænitendũ. S. Hieron. in epist. ad Rom. cap. 12.* Sicut qui paulatim arcum intendit, tempus dat alteri vt fugiat: qui si fugere nolit tantò fortius sagittâ configitur, quantò maiori tempore arcûs intensio fuerat facta. *itâ planè Deus quò diutiùs pænitentiam dignam expectat, eò seueriùs punit.*

6. Raros verè pænitet.

Ex allatis facilè intelligitur illud S. Ambr. dictum libro 2 de pænit, quamuis & ipse se explicat. sic ibi inquit: Facilè inueni qui innocentiam seruauerunt, quàm qui congruè egerint pænitentiam. An quisquam pænitentiam putat, vbi acquirendæ ambitio dignitatis, vbi vini affusio, vbi ipsius culpæ coniugalis vsus? Re-

nun-

nunciandum ſæculo eſt, ipſi ſomno minùs indulgendũ quàm natura poſtulat, interpellandus gemitibus, interrumpendus ſuſpirijs, ſequeſtrandus orationib⁹, viuendum ita vt vitali huic moriamur vſui, ſeipſum homo abneget, & totus immutetur.

7. Quos pænitet debent vitam emendare.

Et in tantum iſta vitæ mutatio requiritur, vt etiamſi peccata eſſent dimiſſa parùm prodeſſet. S. Bern. ſerm. 3 in Cant. Si dixerit mihi IESVS dimittuntur tibi peccata tua, niſi ego peccare deſiero, quid proderit? Exui tunicam meam, ſi reinduero eam, quantùm profeci? ſi rurſus pedes meos quos laueram coinquinauero, nunquid aliquid lauiſſe valebit? Sordens omni vitiorum genere diu

iacui in luto fecis, sed erit sine dubio recidenti deteriùs quàm iacenti. Deniq; qui me sanum fecit, ipsum mihi dixisse recordor. Ecce sanus factus es, iam amplius noli peccare, ne quid deterius contingat tibi.

8. Post pænitentiam peccare est grauiùs.

Et certè quid deteriùs contingit, ita enim Tertull. de pænit. Non leuiter in Dominum peccat, qui cùm æmulo eius diabolo pænitendo renuntiasset, & hoc nomine illum Domino subiecisset, rursus eundem regressu suo erigit, vt denuò malus dæmon recuperatâ prædâ suâ aduersùs Dominum gaudeat. Nonne, quod dicere quoque periculosum est, sed ad ædificationē dicendum: diabolum Domino præponit?

Com-

Comparationem enim videtur egisse, qui vtrumq; cognouerit, & considerate pronuntiasse eum meliorem, cuius se rursus esse maluerit. ita qui per delictorum pænitentiam instituerat Domino satisfacere, diabolo per aliam pænitentiæ pænitentiam satisfaciat: eritq; tantò magis perosus Deo, quantò æmulo eius acceptus.

9. Pænitentia ad mortem dilata, dubia.

Iam etiam de illis qui ad mortem pænitentiam differunt, & confidunt se liberalibus testamentis, & assignatione Eleemosynarum consecuturos veniam, audiamus S. Saluianum lib. 1. ad Ecclesiam Qui à malis actibus tantùm in morte discedit, non relinquit scelera, sed relinquitur à sceleribus, ac per hoc ne-

cessitate exclusus à vitijs, & tunc puto peccat quando peccauerit (*id est quando cessat peccare quia non potest*) quia quantùm ad animum necdum desijt, qui adhuc vellit peccare si possit. Non bonis itaque spebus innititur, qui ad hoc tantùm peccat in vita, vt peccatorum molem redimat in morte: & ideò se euasurum putat, non quia bonus sed quia diues sit; quasi verò Deus non vitam hominum quærit sed pecuniam, atque à cunctis malorum redimendorum spe agentibus accipere solos pro criminibus nummos velit, & corruptorum more Iudicum argentum exigat vt peccata vendat? *& post pauca*, Quòd si tanta fuerit ægrotorum incuria, vt valetudinis labem, *id est pænitentiam*, vsq; ad vltimos dies trahant, quid dicam nescio:
quid

quid promittam penitùs ignoro. Reuocare ab inquiſitione vltimi remedij periclitantes, durum & impium: ſpondere autem aliquid in tam ſera cautione, temerarium. *S. Greg. hom. 12. in Euang.* Qui pænitenti veniam ſpopondit, diem peccanti craſtinum non promiſit. ecce hunc ipſum diem in quo loquimur, ad inducias conuerſionis accepimꝰ. Orate ne fuga veſtra fiat hyeme, aut in Sabbato, ac ſi apertè dicat. Videte nè tunc quæratis peccata veſtra fugere, quandò iam non licet ambulare.

10. Peccatorum deliberatè admiſsorum difficilis venia.

Illud verò eſt admodùm terribile, quod idem S. Pater lib. 4. in Reg. c. 2. reliquit. Quibus peccata domi-

nantur, per se ab eorum iugo liberari nequeunt: nam sæpè ad Dominũ cum precibus veniunt, sed exaudiri non possunt. diuino siquidem iudicio cum ijs agitur, vt qui noluerunt mala vitare cùm possent, non possent vitare cùm volunt. & qui spontè incurrunt mala præcognita, fugere nõ possint experta. *Idem Pastoralis p. 1.* Hoc à præcipitatione lapsis, per consiliũ pereuntes differunt: quòd cùm à statu iustitiæ peccando concidunt, plerumq; simul & in laqueũ desperationis cadunt. *In quam rem seruit illud Tertull. lib. de pænit.* Quidam autem sic opinantur, quasi Deus necesse habeat etiam præstare indignis quod spopondit, & liberalitatem eius faciunt seruitium. Quosi necessitate indulget, ergo inuitus facit? *quod dici non potest. itaq; in*

spem

spem pænitentiæ non peccandum. Exempla suggerit nõ acceptatæ à Deo pænitentiæ S. Scriptura in Esau & Antiocho, & de hoc quidem 2. Mach. 9. Orabat autem hic scelestus Dominum à quo non esset misericordiam consecuturus. *de Esau verò Heb. 12.* Non inuenit pænitentiæ locum, quanquam cum lacrymis inquisiuisset eam.

CAPVT VII.

GRAVE IVGVM SVPER OMNES.

1. Quia ad miserias nascimur.

SAnctus *Cyprianus lib. 1. de bono Patient. in proœm.* Omnes nos sumus destinati ad gemitus totâ vitâ. *S. Aug. Soliloq cap 2.* Vita mea vita fragilis, vita caduca, vita quæ quantò magis crescit, tantò magis decrescit : quantò ma-

gis procedit, tantò magis ad mortem accedit. Vita fallax, & vmbratica, plena laqueis mortis. Nunc gaudeo, statim tristor; nunc vigeo, iam infirmor: nunc viuo, statim morior: nunc felix appareo, statim miser: nunc rideo, iam fleo. Sicq; omnia mutabilitati subiacent, vt nihil vnâ horâ in vno statu permaneat. hinc timor, hinc tremor, hinc fames, hinc sitis, hinc calor, hinc frigus, hinc languor, inde dolor exuberat. Subsequitur his importuna mors, quæ mille modis miseros homines inopinatè rapit. Hunc necat febribus, illum opprimit doloribus: hunc consumit fames, illum sitis extinguit: hunc suffocat aquis, illum interimit laqueo. Illum perimit flammis, alium dentibus bestiarum ferocium vorat. Hunc tru-

cidat

cidat ferro, illum veneno corrumpit, alterum tantùm repentino terrore vitam finiri compellit. Et nunc semper omnia magna miseria: quia cum nihil sit certius morte, ignorat tamen homo finem suum. & cum se stare putat, colliditur, & perit spes eius. *& hæc mala ipsi peccatis nostris cumulamus.*

2. Si non affligamur, male agitur nobiscum.

S. Greg. 9. epist. 39. Ego Abel esse non suspicor, qui Cain non habuerit. *& 6. epist. 27.* ego fidenter dico, quia minus piè viuis, si minùs persecutionem pertuleris. *S. Ambr. in Psal. 118.* Fortassè cùm persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur. *S. Chrysost. hom. 29. in epist. ad Hebr.* Si flagellat Deus

omnem filium quem recipit, qui non flagellatur sine dubio non est in numero filiorum. *Idem in Psal. 125.* Quemadmodum semina opus habent imbribus, ita nos lacrymis: & quemadmodum terra opus habet vt aretur & proscindatur, ita anima fidelis pro ligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, vt eius molliatur duritiés, nè nimiùm efferatur & exiliat. nam terra quoq; nisi diligenter colatur, nihil boni producit. *S. Greg. 23. moral. 15.* Electis suis ad se pergentibus Dominus, huius mundi iter asperum facit.

3. Omnibus inimicus insidiatur.

Bern. serm. 1. de S. Andr. Habet nequissimus ille laqueos, habet

&

& jacula, vtpotè callidissimus venator hominum, solùm sitiens sanguinem animarum. Alios telis appetit malitiosæ cuiuslibet suggestionis, & in eis vulnerat multos, quibus tenuis est patientia: alios voluptatibus irretire laborat, & in his includit multitudinem copiosam illorum qui in terra repunt, aut volitant iuxta eam. *his commouetur appetitus, qui velut effrenos equos emittit passiones, his autem misera anima passim in præceps vehitur ac rapitur. S. Ambro. lib. de Isaac & anima cap. 8.* Mali equi, iracundiâ, concupiscentia, timor, iniquitas, interdum ipsi equi inter se dissident, & se inuicem inpediunt, *& viam salutis nobis difficillimam reddunt. Hinc S. Aug. lib. 2, contra Iulian. cap. 10.* Sine peccato semper essemus, si sanaretur hoc malum.

concupiſcentiæ repugnantis legi mentis noſtræ.

5. Omnes ſe debent abnegare.

Lucæ 9. Dicebat autem ad omnes. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemeipſum. *S. Tho. opuſc. 18. de perfect. aſſerit abnegationem ſui ipſius eſſe de neceſſitate ſalutis. & Guilelm. Eſtius cap. 8,* Non conſilij ſunt verba hæc, ſed præcepti, omnes enim tenentur velle venire poſt Chriſtum ſemetipſos abnegare, crucem ſuã tollere, ita Chriſtum ſequi : in quantum autem hoc non facimus, peccamus.

6. Prædeſtinatio Dei occulta.

S. Bern. ſerm. 37. in Cant. Conſilium hoc poſuit tenebras laticibulum ſuum, & ſermo abſconditus

ditus à nobis, ita vt nemo sciat, si dignus sit amore vel odio. *S. Aug. soliloq. cap. 28.* Omnes nos quasi pannus menstruatæ, de massa corrupta & immunda venientes, maculam immunditiæ nostræ, in frontibus portamus. Quare mundi esse non possumus nisi tu Domine mundaueris, qui solus es mundus. Mundas autem de nobis Filijs hominum eos in quibus tibi complacuit habitare, quos ab inaccessibilibus profundis secretis iudiciorum incomprehensibilium sapientiæ tuæ, semper iustorum licet occultorum, sine eorum meritis prædedestinasti ante mundum, vocasti de mundo, iustificasti in mundo, & magnificas eas post mundum. Non omnibus autem hoc facis, quod admirantur tabescentes omnes sapientes terræ.

Et ego Domine hoc considerans expauesco & obstupesco de altitudine diuitiarum sapientiæ & scientiæ tuæ, ad quam ego non pertingo, & incomprehensibilia iudicia iustitiæ tuæ, quoniam ex eodem luto, alia quidem vasa facis in honorem, alia verò in contumeliam sempiternã. Quos igitur tibi elegisti de multis in templum sanctum tuum ipsos mundas, effundens super eos aquam mundam, quorum nomina numerumq; tu nosti, qui solus numeras multitudinẽ stellarum, & omnibus eis nomina vocas: qui etiam scripti sunt in libro vitæ, qui nequaquam perire possunt: quibus omnia cooperantur in bonum, etiam ipsa peccata, (*quia post illa feruentiores euadunt.*) Cùm enim cadunt, non colliduntur: quia tu supponis

ma-

manum tuam, custodiens omnia ossa eorum, vt vnum ex eis non conteratur. Attamen mors peccatorum pessima, illorum inquam, quos, antequam faceres cælum & terram, secundum abyssum multam iudiciorum tuorum occultorum, semper autem iustorū, præsciuisti ad mortem æternam: quorum dinumeratio nominum, & meritorum prauorum apud te est, qui numerum arenæ maris dinumerasti, & dimensus es profundum abyssi, quos reliquisti in immunditijs suis, quibus omnia cooperantur in malum, & ipsa etiam oratio vertitur in peccatum, *quia scilicet cum peccatis peragunt.* vt si etiam ad cælos vsq; ascenderint, & caput eorum nubes tetigerit, & inter sydera cæli collocauerint nidum suum, quasi sterquilinium in fine perdentur.

7. Signa prædestinationis non in omnibus reperiuntur.

Si vis ad vitam ingredi serua mandata. *Mandata verò omnia colligit in duo, amorem scilicet Dei & proximi prior in eo consistit vt non peccemus, & benefaciamus: & de hoc iam egimus non vno loco superiùs, posterior, vt diligamus omnes, etiam inimicos, idq; purè propter Deum. qui amor non adeò frequens est. S. Greg. hom: 38. in Evang.* Si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, charitatem non habet, sed habere se putat. At quomodo amici & inimici propter Deum acquirendi sunt? *interrogat S.Chrysost. orat. in Kalend. & respondet.* Si non amicitias illas colligamus, vnde pecunias corripere, conuiuia agitare, imperia consequi poterimus sed illos

los prosequamur, qui mentem nostram moderari, præcipere honesta, peccantes increpare, delinquentes arguere, supplantatos erigere, consilio ac precibus opem ferre, & ad Deum adducere possunt. *Vnde, si inimicus tibi prosit ad salutem, imò prodest, quia saltem tibi mundum amarum reddit, ama illum. In quam rem facit monitum B. Laur. Iustin. de casto connub cap. 6.* Nunquam sine patientiæ exercitio caritas esse solet. *& de contemptu mundi cap. 19.* Flagelli eruditio cum patientia, indubium prædestinationis agnoscitur esse præsagium. *Siquidem* per multas tribulationes oportet intrare in regnum cælorum. *Oportet crucem tollere. Sed quid sit ferre crucem? Respondet S. Basil. instit. Mon. cap. 3.* Paratum esse ad mortem pro Christo, & mortificare

tificare membra quæ sunt super terram, & pro nomine Christi libenter ferre omne discrimen, hoc est tollere crucem suam. *& hoc quidem ad dilectionem Dei spectabat.*

8. Etsi habuerimus signa prædestinationis, sumus incerti de Perseuerantia.

Multos in via salutis præcesserunt Publicani & Meretrices. Sed hoc verbis S. Chrysost. hom. 40. ad pop. eloquamur. Quid Manasse deterius? Deum tamen propitium habere potuit. Quid Matthæo deterius? & constitutus est Apostolus. Quid Paulo miserius? sed constitutus est, Euangelij præco. quot tales alias vis videre mutationes & quondam gestas & quotidie occurrentes? *S. Greg. in Iob lib. 25. cap. 7.* Occultum iudicium

quod

quod piè super nos iusteq; dispo-
nitur, quomodo alij perdunt
quod tenere videbantur, & alij
accipi quod alij ex meritis per-
dunt. vt & qui stare videntur
humano iudicio, non in conspe-
ctu Iudicis stent. Quis enim ho-
minum æstimare potuisset? Iu-
dam viuendi sortem, etiam post
ministerium Apostolatûs, amit-
tere: & quis, contra crederet
latronem causam vitæ in ipso ar-
ticulo mortis inuenire?

9. Iudicium Dei rigidum.

S. Chrysost. in illa verba Apost. salutate Priscam. in illo die ma-
gno, non solùm de his quæ nos
peccauimus, sed & de his ob quæ
in alios sententiam tulimus, o-
mninò iudicabit nos Deus, &
quod sæpè naturâ leue peccatum
est, hoc graue & incondonabile
fit,

fit, dum peccans alium iudicat. Fortè non satis claret quod diximus, igitur clariùs dicemus. Peccauit aliquis & alium idem committentem peccatum condemnauit, is in die illo valdè amaro non illam pœnam luet quam peccati natura exposcit, sed maiorem quàm duplicem vel triplicem. *atqui teste eodem S. Patre lib. 1. de compunct. cordis.* Ab hoc vitio neq; sæculi homines, neq; Monachorũ vllum facilè inuenies liberum.

10. Pauci saluantur.

Quòdsi attendamus paucitatem saluandorum, quis non percelletur? Esdras lib. 4. cap. 18. qui licet non oraculum sonet diuinum magnam tamen habet authoritatem, & à non paucis SS. Patrum ad firmanda dicta adducitur. Quomodo interroga-

rogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, vnde fiat fictile, paruum autem puluerem vnde fiat aurum: sic & actus præsentis sæculi. Multi quidem creati sunt, pauci autem saluabuntur. *& cap. 9.* Respondi & dixi, olim locutus sum & nunc dico, & postea dicam, quoniã plures sunt qui pereunt, quàm qui saluabuntur, sicut multiplicatur fluctus super guttam. *Ad priorem locum videtur respexisse S. Macarius hom. 15.* Quemadmodum aurum à copiosa arena dilutum inuenitur, suntq; grana exigua instar milij, sic quoq; ex multis pauci sunt probati. *Ad posteriorem S. Aug. serm. 32. de verbis Domini.* Aream video, & grana quæro, & vix videntur grana quando area trituratur: sed venturum est vt ventiletur. Pauci ergo

go qui ſaluantur in comparatione multorum periturorum. *Sed vtrumq; confirmabit apud Baron. ad ann. 976. S. Nilus Abbas vbi aſſerit ex decem millibus, vix vnum ſaluari, & hanc fuiſſe doctrinam SS. Baſilij, Chryſoſtomi, Ephrem, Theodori ſtuditæ, imò & Apoſtoli ipſius, nec non S. Euangelij. Quia ſicut nunc miſericordia Dei vltrà modum apparet, ita ſe oſtendet ſeueritas in iudicio. S. Bern. in epiph. ſerm. 1.* Sicut benignitas, *in Natiuitate Chriſti* apparuit vltra omnem ſpem, vltrâ omnem æſtimationem: Similem expectare poſſumus iudicij diſtrictionem. *& Dom. 1. poſt Octau. Epiph. ſerm. 1.* Veniet non expectantibus tanquam reuertens à nuptijs, tanquam potens crapulatus à vino, verè ebrius & immemor miſerationũ ſuarum. tunc enim quan-

tum ad illos obliuisceretur misereri Deus, veniet in ira & indignatione tanquam furibundus. *& de verbis, vidi Dominum serm.* 2. Non discernet inter glebas, qui discreuit inter stellas? examinabit certè argentum, qui ipsum quoque aurum probauit, & reprobauit. *& de hac re omnes præmoniti videmur, cùm nobis dictum.* Nisi abundauerit iustitia vestra plusquàm scribarū & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum cælorum. *Atq; ita paucos saluari suo illo tempore SS. Patres credebant quos S. Nilus adduxit, quando inter Christianos maxima feruebat sanctimonia, quotus demum his corruptissimis temporibus euadat gehennam? Ausus est illis sæculis Tertullianus Scapulæ viro Gentili, ita Christianorum producere sanctitatem.* Nos, quos sacrilegos existimatis,

ne in furto vnquam deprehendistis, nedum in sacrilegio: aliunde sumus noscibiles, quàm de emendatione vitiorum pristinorum, *in quibus iacebamus quando eramus Ethnici. quis hoc nostro sæculo possit Iudæis aut Hæreticis obijcere?* Quod aliud negotium, *id est crimen*, Christianus, nisi suæ sectæ? quem incæstum, quem crudelem tanto tempore nemo probauit. Pro tanta innocentia, pro tanta probitate, pro iustitia, pro pudicitia, pro fide, pro Deo viuo, crememur. *& Apologet. c. 39. ita Ethnicos alloquitur.* Dilectionis operatio notam nobis meruit penes quosdam, vide inquiunt, quàm se diligunt, & pro alterutro mori sint parati. *& rursus.* Non priùs *apud Christianos* discumbitur quàm Oratio ad Deū prægustetur; editur quantum esu-

esurientes capiunt; bibitur quantum pudicis est vtile; ita saturantur vt qui meminerint, etiam per noctem adorandum sibi Deum; ita fabulantur vt quæ sciuerunt Deum audire &c. *At nos S. Bernardus si videret fortè in illa erumperet, in quæ suo prorupit æuo.* Non est nisi amor turpis in hoc sæculo, neq; fides secura, quia omnia quæ eius sunt contaminantur superbiâ, auaritiâ, cupiditate, & luxuriâ. Recessit enim lex à Sacerdotibus, iustitia à Principibus, consilium à Senioribus, Religio à Clericis, reuerentia à subditis, amor castitatis à virginibus, pudicitia à coniugatis. *Neq; hæc de Gentilibus dixit: vt illa blandientium sibi explicatio suffocetur. paucos scilicet saluari, quia licet Christiani plurimi euadant, multò tamen plures Gentilium pereant.*

Inquo vis reverentiam Angelo tuo habe͡.
non audeas illo præſente, quod me vidente non
auderes. *S. Ber:* Reuerentia Angeli Cuſtodis.
Pro ſereniſſimo Rege. noſtro

certè & S. Bernardus de Christianis dixit. & Saluianus lib. 3. de gubern. Quid aliud cunctorū negotiantium vita, quàm periurium? quod aliud Curialium, quàm iniquitas? quid aliud officialium, quàm calumnia? quid aliud militantium, quàm rapina? De Christiano nobis nomine blandimur, cùm vtiq; hoc ipso magis per nomen Sacratissimum rei simus, qui à sancto nomine discrepamus. Nam & ideò plus sub Religionis titulo Deum ludimus, quia positi in religione Christiana peccamus.

11. Demum sequitur æternitas.

Iam finita omnia, transijt mundus, transijt vitæ nostræ via: æternos annos qui nos manent aut semper *felices, aut* semper *maledictos ex-*

pen-

pendamus. Nam hîc tandem omnibus consistendum: & vbi constiterimus, ibi semper erimus. erimus semper. *Quid nam hoc* semper? *tamdiu, quamdiu Deus erit Deus. & hoc pro vno mortali crimine! & in omni suppliciorũ genere! in omni! Eheu miseri in perpetuũ miseri! sine fine miseri! Mille, & mille, & mille transeunt anni, de suppliciis, de sensu doloris decessit nihil. O æternitas! Cogito mille annos, cogito mille millies annos, tot annorum milliones cogito, quot arenulæ in vniuersa terra, guttæ in mari, quot puncta in firmamento inscribi possunt, nihil cogitaui. finiti ad infinitum nulla proportio. O æternitas! o æternitas! Quis par est ferendis æternis ignibus?* Fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum. *Quis est hic qui dicet? quid hoc?* in sæcula sæculorum?

Quamdiu Deus existet, quamdiu anima immortalis viuet. O finis sine fine! o mors omni morte grauior. semper pati tantos cruciatus qui necare possint, nec mori posse. Praclusa omnis via, omnis spes si in orcum decidisti. Apoc. 9. In diebus illis quærent homines mortem, & non inuenient eam: desiderabunt mori & mors fugiet ab eis. *Quia vt S. Greg. 4. Moral. 44.* Iustum est vt qui in suo æterno peccauit contra Deum, in Dei æterno puniatur. *& 5. Moral.* Cuius vita mortua fuit in culpa, eius mors semper viuit in pæna. cruciatur & non extinguitur. moritur & viuit. deficit & subsistit. finit semper & fine caret. *Æternitas, est duratio semper præsens, & stabilis immutabilitas successione carens. Est vnū perpetuū hodie. Est æuum æuorū quod non interit, sed eodem modo*

sem-

semper se habet. Est status cuius totum est esse simul. Est axis immobilis, circa quem voluitur rota huius temporis. est circulus cuius centrum vbiq; circumferentia nusquam. Hic ergo mihi si peccaui, & non egi condignam pœnitentiam, in pœnis decurrendus: Si egi bene, in gaudio tenendus. in hoc axe consistendum, & vel in lætitia inenarrabili, vel in tormentis quæ intellectus non capit. Quamdiu? semper. Quando finietur? Nunquam. Ignibus vretur miser, & semper tolerabit; & semper futura tormenta metuet, & finem nunquam sperabit. O vitam mortiferam! O mortem immortalem. Isai 66. Vermis eorum non morietur & ignis non extinguetur. *S. Aug. lib. de spiritu & litera cap. 56. cit. à Granat. in Duce pecc.* Peccata detegentur, rei punientur, & hoc totum perennè: quisquis enim

ad tormenta ibit ampliùs non exibit, dolor combuſtionis eos foris cruciabit, pæna cæcitatis intùs obſcurabit. *Quid ageres nunc pro ſalute tua Iuda Iſcarioth, ſi tot annorum tibi daretur ſpatium ad pænitendum, quot tu o peccator annis peccas? Vereor nè tibi occinat ex Iſai 14.* Infernus ſubter te conturbatus eſt, in occurſum aduentûs tui ſuſcitabit tibi Gygantes. Omnes Principes terræ, *illius ſcilicet maledictæ*, ſurrexerunt de ſolijs ſuis: omnes Principes Nationum. vniuerſi reſpondebunt & dicent tibi. Et tu vulneratus es, ſicut & nos, noſtri ſimilis effectus es. detracta eſt ad inferos ſuperbia tua, concidit cadauer tuum. ſubter te ſternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes. *Et tu Cain qui antiquiſſimus es in ſupplicijs, quotam æternitatis partem*

tem absoluisti? Nullam, nullam, nulla hîc prima, nulla vltima, infinita est. lamentaris illis verbis Iob 16. Collegit furorem suum in me, & comminans mihi infremuit contra me, hostis meus, terribilibus oculis intuitus est: aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt pœnis meis. Conclusit me Deus apud Iniquum, & manibus impiorum tradidit me. Ego ille quondam opulentus repente contrit' sum, tenuit ceruicem meam, confregit me, posuit me quasi in signũ, circumdedit me lanceis suis, conuulnerauit lumbos meos, non pepercit & effudit viscera mea: concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gygas. *Et tu formosè Absolon, & tu Consultissime Achitophel, & tu voluptuose*

Epulo

Epulo quando finietis vestra supplicia? Iob 19. eiulat quisq; vestrûm. Destruxit me vndiq; & pereo, & quasi euulsæ arbori abstulit spem meam. iratus est contra me furor meus, & sic me *Deus* habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius, *dæmones*, & viam sibi fecerunt per me, & obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longè fecit à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me, dereliquerunt me propinqui mei, & qui nouerant me obliti sunt mei. *Sed iam oculos leuemus in cælum: audiamus quid inde ad nos veniat.* Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ Deus præparauit diligentibus se. *Sed quid si oranti pro nobis alicui sancto ibidem dicitur. Ierem. 10.* Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne

assumas pro eis laudem & orationem, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum. Quid est quòd dilectus meus in domo mea facit scelera multa? *& cap. 14.* Noli orare pro populo isto in bonum, cùm ieiunauerint non exaudiam preces eorũ, & si obtulerint holocautomata non suscipiam ea: *& c. 15.* Hæc dicit Dominus qui ad mortem, ad mortem: & qui ad gladium, ad gladium: & qui ad famem, ad famem: & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem. *Misericordiam, Misericordiam Domine. Verùm conuertamur quam primum ad Dominum nostrum. Scindamus corda nostra in fletu & planctu, induamur sacco & cilicio: emendemus in melius quæ male egimus, multæ est misericordiæ Dominus, sed non differa-*

feramus. Apoc. 10. Et Angelus quem vidi stantem super mare & terram, leuauit manum suam ad cælum, & iurauit per Viuentem in sæcula sæculorũ qui creauit cælum & ea quæ in eo sunt, & terram, & ea quæ in ea sunt. Quia tempus non erit ampliùs.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.
ET SANCTISSIMÆ EIVS MATRIS
SINE MACVLA CONCEPTÆ.

S. Ephrem serm. de vita ac morte vniuscuiusq;.

Et ista omnia nouimus ac scimus: quodq; grauius est, sponte interim peccamus: & propterea nullam à Deo veniam consequimur, quia non ex ignorantia sed scientes erramus. Scripturas quidem Sacras audimus & collaudamus, sed quæ dicuntur non facimus. Quare hortor & obsecro vt non solum auditores simus, sed & factores.

FINIS.

N3 Interes JXa Kano
nika Zalinskiego circa
Decimam

JP Rutkowski kupiły od
dał wosku Funtow prze
dziesiąt wrocławski wagi
funt po flo 1 gr 12
Komisionis iest No 21 dwo
dziestości y iedyn
Sumpsit flo 80

8614